

הניצנים נראו בארץ, עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו

בבית אבותי שנת בישל"א נאחא אס בני בקהילת
מבאד שנה וקאלומיה
מחא שנה ובירכומיה

אז - קורסו ויטורין אמנואלה
היום - ג'אדת איסתקלאל בטריפולי

אינשלארפ באל סנפ כ"י אן סנפ ציידן וואו נאקסן

מדינת ישראל
משרד המדע
התרבות והספורט

גליון מספר 9

הניצנים נראו בארץ, עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו

לב לוב

תשרי התשע"א
ספטמבר 2010

כתב העת של הארגון העולמי של יהודים יוצאי לוב

בשער אחורי: קשת מרקו אורליו

בשער קדמי: קורסו ויטוריו

חברים הנותנים מזמנם לבית המורשת

חברי הנהלה	
052-6567889	1. מאיר כחלון
052-8349160	2. חסון רחמים
057-3102606	3. זרובב יוסף
052-2456745	4. עמוס לגזיאל
052-3914078	5. דרור צבי
054-3303555	6. דורון דדוש שמעון
050-3582143	7. דנון דבוש דינה
050-3985756	8. דורון דדוש צורי
050-4522005	9. זיגדון משה
	11. בית הלחמי ליאורה
052-2200578	12. צופן שלמה

מייסדי הארגון:	
054-5727141	1. בן ציון רובין
052-3407277	2. רמי כחלון
052-2896880	3. עו"ד צורי בן תורה
052-3234449	4. עו"ד דוד הגואל
052-5459412	5. יוסף גואטה (מושב עוזה)
	6. דוד זכות
	7. אוריאל פלח

פעילים בתורניות	
054-9789112	1. אבי פדהצור - מנהל ואוצר המוזיאון
054-5680215	2. יעקב חג' לילוף - מנהל המכון ללימודים ולמחקר
052-6567425	3. ציון נעים - מזכיר הארגון
052-6567886	4. סרור אלי - צילום והדרכה
050-4522005	5. משה זגדון (זיג) - מערכות בטיחות
054-4455843	6. בנימין דורון - מ"מ יו"ר ועדת כספים, ליווי והדרכה
	7. עו"ד רמי בובליל - מטפל בנושא רכוש מאיטליה
	8. ניסים רובין

פעילים מתנדבים (שאינם חברי הנהלה)	
050-9441781	1. מני זיגדון - טיפול ותפעול אתר האינטרנט
050-4858580	2. תקווה יולצרי - פעילות נשים
050-2906963	3. טבול דבורה - רכזת הדרכה ותכניות חינוך
03-5061381	4. הדדי ראובן - עוזר לאוצר המוזיאון
050-2274209	5. שמואל ישראל - ליווי והדרכה
050-5554856	6. גורן מיכאל - ליווי והדרכה
054-2826471	7. ג' פורטונה - ליווי והדרכה
052-8781819	8. דניס שדה - ליווי והדרכה
054-5754420	9. וורנר (כחלון) אהובה

פעילים אזוריים	
054-2452140	1. שמעון מכלוף - הפצה אזור אשקלון
050-5294591	2. ניסים חדד - הפצה אזור אשדוד
052-8375111	3. יהודה כחלון - הפצה אזור אשקלון
057-3102606	4. יוסי זרוב - הפצה אזור בת ים
052-2750577	5. מנסור (גואטה) רחל - הפצה אזור חולון
054-9989537	6. מזל פוריאן - הפצה אזור חדרה

מזכירה: אוסנת ביטון (נחום)

מאמרים

3. דבר העורך - נחצ'ה
5. דבר היו"ר - מאיר כחלון
6. תחל שנה וברכותיה - יוסף זרוב
8. קהילת לוב מהעתיקות בעולם - צבי גיל
10. קידושין ונישואין מלפני אלף ועשרים שנה - דוד ג'אן (ג'עאן)

- יוסף בן דוד ג'אן (ג'עאן)
13. ארבעים ושלוש שנה וחודש אחרי... - רפאל (פאלינו) לוזון
17. מועמר אל-קדאפי - נחצ'ה
18. לא על הלחם לבדו - דינה דנון דבוש
20. אדוניס ואוהלו של "מלך המלכים" מועמר - צבי גבאי
21. זכרונות מהגלות - ציון חלפון
22. דרכו של שמואל נעמן (שמללי) ז"ל, חבר וגיס - שלמה צופן
24. אירועים בקהילה ועל הקהילה - יעקב חג' לילוף
29. מאבק הגנרלים - מאמר סאטירי - נחצ'ה
30. מתי ואיך הומצא העם היהודי - ניקולס וויד

33. The Invention of the Jewish people - Nicholas Wade
35. Un Leone chiamato - Meir El Saiegh
37. La Democrazia Israeliana - Meir El Saiegh
39. 43 Anni ed un mese dopo... - Faelino Luzon

מייסד ועורך: נחום גלבו

עיצוב והפקה: מתי גילעד gstudio88

דפוס: "המרכז" האחים תשובה נתניה

צילום: אלי סרור, עמוס לגזיאל, מני זיגדון, מאיר כחלון

עריכה לשונית: מ.ב.ג.

הפצה: הארגון העולמי של יהודים יוצאי לוב

כותבים:

יוסף זרוב, צבי גיל, דוד ג'אן (ג'עאן) ויוסף בן דוד ג'אן (ג'עאן),
רפאל (פאלינו) לוזון, נחום גלבו, דינה דנון דבוש, צבי גבאי,
ציון חלפון, שלמה צופן, יעקב חג' לילוף, ניקולס וויד
Nicholas Wade, Meir El Saiegh, Faelino Luzon

© כל הזכויות שמורות לכותבי המאמרים
אין המערכת אחראית על תוכן המודעות

הציבור הרחב מוזמן לבקר

במוזיאון יהודי לוב

רח' משה הדדי (הגולן) 4, אור-יהודה.

המוזיאון פתוח בכל ימות השבוע, בחול מועד ואיסרו חג

בימים א'-ה', בין השעות 09:30-17:00.

סיור מודרך לקבוצות בתיאום מראש בטל': 03-5336268/72

e-mail: luv@bezeqint.net www.livluv.org.il

קוראים יקרים שלום,

רפאל זרוק צ"ל מאת בנו יוסף (שידור חוזר).

ג' לאן עושה זאת שוב, איני יודע מה עוד יש באמתחתו, אוצר אדיר בלתי נדלה, תבורך ידידי ג', הפעם: קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה, הכתובה העתיקה ממדינת ברקה [קירינאיקה] קידושין ונישואין מלפני אלף ועשרים שנה.

הכרותי עם דינה דנון דאבוש, היא של מס' חודשים, החלה בפרויקט הנצחה ותייעוד סיפורים אישיים של זקני העדה, עם צלם הטלוויזיה לשעבר צורי דורון לשאלתי אם יש לה סיפורים משלה, התשובה היתה חיובית, זה סיפורה הראשון בבלבוב, דינה בהצלחה!

שלמה צופן, איש יקר וצנוע לכת ורב פעלים, הפעם סיפור אישי על חבר וגוס, לזכרו של שמללי נעמן, שהלך לעולמו לפני מחצית השנה, איש רב פעלים, יום יבוא וידידי שלמה צופן, יספר על עצמו וצאצאיו, תפארת המדינה, כולי תקווה שיעשה זאת,

ציון חלפון חוזר אלינו עם סיפור אישי ומענין,

פרופסור שלמה זאנד כתב ספר "המצאת העם היהודי" ניקולאס וייד כתב בניו-יורק טיימס הכחשה לספר, ראיתי צורך לתרגמו לעברית, הרי לכם בשתי שפות המאמר ותוכן הספר ליודעי אנגלית כתבת המקור.

יעקב חג'אג' לילוף, ביקש לפרסם את ספרו, "תולדות יהודי לוב" כעורך איני נוהג לתת פרסום, אלא אם כן הספר הוא חלק מכתבה, מאחר וכל ההכנסות ממכירת הספרים תרומה לבית המורשת, בהחלט ראוי ורצוי לפרסמו, בעברית ובאיטלקית.

לסיום, זה מספר חודשים שידידי אלפונסו דריקס, מנסה להעביר לי את ההיסטוריה של הספורט בלוב ובארץ, בעיקר בכדורגל, ביקשתי ממאיר אל סייג לראיין אותו, כתב באיטלקית לאחינו בגלות, תודה לך מאיר, מודה לך על אוצר המילים שלך בשפה האיטלקית.

של וורלד אמרסון, כתבתי אותה בבלבוב 1

ציטוט: **"מי שרוצה לצאת להפלגה ולהמתין שכל הסכנות תחלופנה, לעולם לא יצא להפלגה"**

יצאנו, ו"אללא מעאנא"....

אני עבדכם, מימי לא כתבתי מאמר או סיפורת, ולבטח לא ערכתי כתב עת, מודה לכולכם, שנתתם בי אמון והמשכתם להיתפקד, המשכתם לקרא וכך חבר מביא חבר, תודה לאל מספר המתפקדים הלך וגדל, עברנו את שלושת האפסים. מעל הכל היה בפיכם, ללא יוצא מהכלל, השאלה:

נחצ'ה, מתי הבלבוב הבא?

השאלה הזו תמיד הרחיבה לי את הלב, אין לי ספק שאתם הקוראים הייתם הרוח הגבית, תודות לכם עברתי מכשולים ומהמורות וגם עודדתם. על כל אלה ברוכים תהיו, אשרי, שיש בקהילה שלנו אנשים חמים ומפרגנים, כן... מפרגנים.

ובכן, מה צופן בחובו בבלבוב 9,

ראשית ההזמנה ההיסטורית של שליט לוב לפאלינו לוזון לבקר בלוב, הארץ בה נולד, עם האמא שתחיה, והאחות, המאמר כתוב בעברית ובאיטלקית. פאלינו הוא מזכיר הסניף של הארגון העולמי באירופה, בעיקבות הביקור הרי הכתבה על **"הקאיד"** כפי שבניו קוראים לו מועאמר קדאפי.

בהמשך הכתבה של צבי גבאי, שגריר בדימוס והיסטוריון, השירה והאימפריאליזם היפה - משירת שכנינו, נאחל לו מברוק לצאת סיפור בעברית.

בהמשך צבי גיל עיתונאי וסופר, ממייסדי הטלוויזיה הישראלית, מרצה לתקשורת המונים, פעיל במוסדות לתייעוד והנצחת השואה ועומד בראש הפרוייקט לתייעוד תרומת הניצולים למדינה, כותב על יהודי לוב בבלבוב... איש אשכולות!

מנהגי ראש השנה אצל יהודי לוב, לזכר

הנה הנה, כתב עת לבלבוב 9 יוצא לאור, עוד מאמר, עוד כתבה, ואנו את המיטב עושים כדי להביאו לכם מוגש על מגש של כסף,

"כמו עוגת הספרא של סבתא עם הדבש על הספרא (המגש)".

לכם קוראים יקרים, נותר לקרוא להביע דעה, לומר את אשר אינו לרוחכם, על מנת לשפר ולשפר.

לפני 3 שנים כשיצא בבלבוב מס' 1, המתנתי בקוצר רוח לתגובותיכם, זה כמובן לא הגיע מידי, פרט לאחד שטען לשוליים רחבים...

מספר חברים העירו לי הערה שהיה בה הן נימה של מחמאה או נימת ביקורת, ציטוט:

"נחצ'ה איך חושב שהתחלת את בלבוב עם רף גבוה מדי?"

תגובתי היתה, שבעזרת ה' נמשיך ונעלה אט אט את הרף, אך הרבה תלוי בכם! איני יודע מה חשבו החברים, אך אותי זה איתגר, לא פסקתי מלנדנד לכל איש ואישה, לכל נכד ונכדה על סבא וסבתא, לבקש עוד סיפור ועוד שביב זכרון של מעשה כזה או אחר. בינתיים שיפרתי את השוליים.. (התייחסתי להערה), החלפתי 4 גרפיקאים, 5 בתי דפוס, המערכת שאספתי החלה למשוך אותי הן בזמן והן בגחמות למיניהם, שניים אמרו לי בפה מלא: "אנחנו רוצים תשלום לכתבות!" הייתי נכון להזמין אותם למסעדה, התקציב שהיה ברשותי היה מזערי ולכן הייתי חייב לשנות כיוון... נמלכתי בדעתי, החלטתי ואסור היה לי להתמהמה, שיחררתי אותם מהעול, והכל החל מחדש...

הנה לפניכם כתב העת מס' 9 יוצא ותודה לאל עמדתני בהבטחתי, יחד איתכם הקוראים, העלנו את הרף... עוד קצת ועוד קצת וכפי הנראה - אף השמים אינם הגבול... צריך להיות נחוש ולהאמין.

לספקנים שבינינו אשתמש באימרה

כַּתְּמֵלֶכָּה בְּיָמֵהָ אִשְׁתִּי

מסיים עבדכם תקופה בת ארבע שנות פעילות בבית המורשת. במשך התקופה הזו, הקדשתי באהבה את זמני הלא פנוי לטובת הארגון ובית המורשת.

הצטרפתי לארגון העולמי כי לאחר בדיקה בין כל העמותות הקיימות, ראיתי דרך שיטת הבחירה הדמוקרטית של הפעילים, של היו"ר ושל ועדת הביקורת, המקום היחידי שאני יכול להיות שותף בו. הצטרפתי והחלתי בעשייה, מרצוני החופשי בהתנדבות וללא תמורה.

ברצוני להעלות מתוך אתר לבלוב מספר שורות שאמרת אותם ביום שלישי 8 באוגוסט 2006 לפני ארבע שנים בעת שנבחרתי להנהלת הארגון.

לצערי לא נכחתי בבחירות כי הייתי במילואים בצפון הארץ, לאחר סיום המילואים, אלה היו דברי, נאמרו בשפה חופשית, המזכירה דאז הקלידה והעלתה אותם לאתר האינטרנט של בית המורשת www.livluf.org.il (עמודה הימנית-נושא-אורחים) במשך התקופה הזו, הקדשתי באהבה את זמני הלא פנוי לטובת הארגון ובית המורשת.

"בחרתם בי להיות הדובר של הארגון העולמי, לוקח אני על עצמי ומבטיח להעמיד את כישורי בהתנדבות ולאמר את דבר הארגון, לשם כך קבעתי פגישה עם אביב בושנסקי, ללמוד איך להיות דובר.

שנית מבטיח להחליף את עיתון "קשרים" בכתב עת נאה ומכובד, אשר עדיין איני יודע איך יהיה שמו, תוכנו יהיה מאוזן ויכלול מאמרים, ראיונות, אני זקוק לכל אחד שבאמתחתו סיפור, ואעלה אותו על הנייר ועל כך יבורך! יחד עם המוזיאון פרי יצירתו של אבי פדהצור וכתב העת לכשיצא, הם יהיו גאוות בית המורשת.

בכבוד ובהדר אמלא חובתי, אתם שבחרתם בי תשפטו אותי בעוד ארבע שנים.

בדחילו ורחימו, עומד עבדכם על המסד של דור הורינו, דור הנפילים, דור אבות הקהילה בלוב ובארץ וכולי תקווה, יחד איתכם חברי המועצה וההנהלה, שנשמר את העבר, נטפח את ההווה, אך עם פנינו אל השמש העולה אל העתיד, אל דור ההמשך, דור ילדינו, הם הטפחות,

מי שאינו מכבד את עברו, ההווה שלו דל והעתיד לוט בערפל" (דברי יגאל אלון)

כעת, ביושביו כאן, חיילינו נלחמים עם אויבינו בלבנון, נתפלל לשלומם שישבו לחיק ביתם ולמשפחותיהם שלמים ובריאים, אמן! אשרי העם שהשם

אלוקיו, אשרי העם שאלה בניו, לוואי ונהיה ראויים להם.

תודה כנה לכלכם, תודה לכל העושים בעשייה ובפריחת הארגון העולמי ולתפארת הקהילה בארץ ובתפוצות.

משפט לסיום ליו"ר הנבחר, מאיר כחלון, מאיר ידיד, חייב אני להיות כן איתך, לא בחרתי בך, אך מרגע זה שנבחרת להיות היו"ר, מכבד אני הבחירה הדמוקרטית ואעמיד את זמני, נסיוני וכישורי לרשותך ולרשות הארגון, מרגע זה אתה יו"ר הארגון ואהיה ליואלי עד למועד הבחירות הבאות, לעת קרב תמצא חייל לימינך, ותוכל לסמוך עלי... נחצ'ה"

עברו להן ביעף ארבע שנים, של פעילות מלאה, הגיע עת הבחירות מחדש, הרי לכם דברי יום לאחר הבחירות מה-13 באוגוסט 2010:

אל חברי מועדת הבחירות, המועצה והנהלת הארגון:

שלום לכם אחי ואחיות,

אתמול ה-12 באוגוסט נערכו בחירות דמוקרטיות ליו"ר הארגון ולהנהלה לתקופה של ארבע שנים דהיינו עד 2014.

זהו אקט דמוקרטי שאינו קיים בשום ארגון וולונטרי כשלנו, מנוהל כעמותה תחת הביקורת של רשם העמותות. נקי מכל רבב והערות, הבחירות הדמוקרטיות כפי שנוהלו ראויים לכל הערכה.

הציבור המצביע, למעשה מגבה את הפעילות השוטפת של הנבחרים, נותן משוב לתקופה שהנבחרים היו בתפקיד.

אודה ולא אבוש, בתקופת פעילותי החולפת מ-2006 עד 2010, פגשתי באנשים חמים, נהדרים, טובי לב, מארחים לתפארת, מגוון של צבעים בקהילה שלא היכרתיה, כי כולי הייתי ספון במשקי ובכרמי במושב לכיש.

העמדתי את עצמי לבחירה בתפקיד כיו"ר הארגון, התוצאות הראו שהבחרים אמרו את דברם בקלפי, בצורה מכובדת, מאחל ליו"ר הנבחר מר מאיר כחלון מלוא ברכותי וכה לחי.

בניחותא ישבתי לי בביתי ולמחרת, שלחתי הודעתי לכל חברי המועצה הפורום הבוחר:

חברות וחברים יקרים,

הרי לכם החלטתי הסופית והמוחלטת כתובה באותיות **"קידוש הלבנה"** ולא באותיות "טל ומטר":

אני חוזר למשקי ולכרמים במושב לכיש.

מבקש מכם, קבלו החלטתי וכבדו אותה, כפי שעבדכם כיבד תוצאות הבחירות,

מודה לכם על הארבע השנים של פעילות, הכל למען קידום הקהילה על כל רבדיה.

תודה ליושב במרומים שנתן לי הזכות הזו, אם במסגרת העבודה מאן דהו נפגע ממני, או שלא פניתי כדבעי, מבקש סליחה ומחילה מכולכם בחודש אלול התש"ע, חודש הרחמים והסליחות.

מאחל בכל לב המשך פעילות ופריחת הארגון, שימרו נא על צביונו, על יושרו, הוא יקר לנו מאוד, הוא אבן בוחן ואמת מדה לאחרים.

החלטתי לסיים במספר משפטים מספר קוהלת, הלא הוא שלמה:

"דברי קהלת בן דוד, מלך בירושלים: הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל" (א, ב)

"דור הולך ודור בא" (א, ד)

"כל הנחלים הולכים אל הים והים אינו מלא" (א, ז)

"מה שהיה הוא שיהיה ומה שנעשה הוא שיעשה ואין כל חדש תחת השמש" (א, ט)

"לכל זמן ועת, לכל חפץ תחת השמים" (ג, א)

"טובים השנים מן האחד" (ד, ט)

"טוב שם משמן טוב" (ז, א)

"דברי חכמים בנחת נשמעים" (ט, יז) "שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו" (יא, א)

"סוף דבר הכל נשמע, את האלקים ירא ואת מצותיו שמור **כי זה כל האדם**" (יב, יג).

זו הסיימת של ספר קוהלת, שלמה לא אמר, **כי זה העשיר**, לא **כי זה העני**, לא **כי זה הדתי**, לא **כי זה הכופר**, מסיים **כי זה כל האדם**.

לבטח יהיו כאלה שירימו גבה, ישאלו מה קרה לנחצ'ה. לידיעתכם, ספר הספרים תמיד היה אהוב עלי יותר מכל ספר, ציטטתי ממנו וממשיך לצטט, תמיד קראתי בו להנאתי.

שלמה המלך שבנה את בית הבחירה ונאמר עליו "החכם מכל אדם" ובמה הוא מסיים? - **להיות אדם**, השתדלתי בכל מאודי להיות כזה

לסיימת בקשה אישית:

מי שיקח על עצמו את העריכה בל ישכח לציין:

נחצ'ה, נחום גלבע -

מייסדו ועורכו הראשון של כתב העת "לבלוב".

זו מורשתי הצנועה שאני מוריש לכם.

שנה טובה ומבורכת לכל הפעילים, לכל המתנדבים, לכל הנבחרים, הטו שכם, והמשיכו כולכם למשך ביחד את ה"קארוסא", נתראה בעוד 4 שנים.

אוהב אתכם, נחצ'ה

דבר היו"ר

קוראים יקרים,

סיימנו ארבע שנים נוספות של פעילות ועשייה מבורכת למען הקהילה במישורים רבים: בהמשך טיפוח המורשת, במחקר, בתמונה, בצליל ובספר. הרחבנו את הקשרים עם כל המגזרים של הקהילה והיום הארגון העולמי של יהודים יוצאי לוב מהווה גוף המייצג את כל בני העדה בארץ ובעולם. מרכז המורשת באור יהודה מהווה כתובת ומקום מפגש חם ופתוח לקהילה ואורחים רבים מיום ראשון ועד יום חמישי מ-08.00 בבקר ועד 16.00 אחרי הצהריים. בית המורשת מהווה בית פתוח לפעילויות, לשיבות, לבירור זכויות, למפגשי קבוצות מכל שכבות האוכלוסייה ולקבלת קהל המגיע מכל קצוות הארץ לביקור במוזיאון שמספק חוויות מרגשות למבקרים.

כמו כן, בית המורשת עוסק בכל נושא הזכאות לפיצויים של יהודי לוב שעברו את השואה. אנו פועלים באופן מרוכז להבטיח את זכויות בני הקהילה למול מוסדות המדינה, למול האוצר, ועידת התביעות ולמול מרכז הארגונים לניצולי השואה. אני תקווה שאנו בדרך להגעה לפתרון לזכויות של בני קהילתנו ושבתקופה הקרובה אלה שתבעו זכאות יקבלו המגיע להם בזכות ולא בחסד. תודה לכל העוזרים והתומכים.

חשוב לציין שבני הקהילה שנולדו בין השנים 1928 ל 1944 צריכים למלא טופס שניתן לקבל בבית המורשת על מנת להבטיח זכאותם לקבלת פצויי שמגיע להם על ילדותם העשויה שנפגעה כתוצאה ממלחמת העולם השנייה. אין לפנות בעניין זה לשום גורם חיצוני ואין לחתום על שום מסמך המחייב הזכאים בתשלום תיווך כל שהוא.

לאחרונה גם התחלנו לפעול עם המשרד לענייני גמלאים ועם המועצה הלאומית להשבת רכוש לקידום המורשת והזכויות של בני הקהילה כחלק מהמשא ומתן המתוכנן עם הפלסטינים ומדינות ערב. במשך השנים נעשה רישום חלקי מאוד של הרכוש האישי והקהילתי ע"י מספר גורמים חוץ ממשלתיים וגם על ידי משרד המשפטים. בשלב זה אנחנו עדיין לא יודעים כיצד המדינה מתכוונת להבטיח את זכותנו לקבלת פיצוי על הרכוש האישי והקהילתי שהשארנו בלוב. אני פונה לכל בני העדה להיות בקשר עם מרכז המורשת באור יהודה, לבקר באתר האינטרנט ולעקוב אחר מידע שנעביר לחברים ולבתי הכנסת של העדה בנושא שימור המורשת והזכויות האישיות והקהילתיות.

ב 12/8/10 נבחרה הנהלה חדשה - וישנה ל-ארבע שנים הבאות. ברכות לנבחרים. בהנהלה החדשה השתלבו בה חברים וחברות חדשים מדור ההמשך. אני תקווה שנצליל להרחיב את מעגל הפועלים למען הקהילה בעוד חברות וחברים מתנדבים בבית המורשת ובעודות השונות שיפעלו למען כל העדה במספר מישורים. אני מאחל לכולנו פעילות פורייה ושיתוף פעולה בן כולנו למען העדה כולה. אני שמח גם על השתלבותם של צעירות וצעירים, בייחוד במרכז העדה בערים ובמושבים. אני מבקש לברך ולהודות לכל חברי ההנהלה היוצאת לחברי ועדת הביקורת, אחד אחד על עזרתם ושיתוף הפעולה הפורה במשך ארבע השנים שעבדנו יחדיו ועל המאמץ שכל אחד עשה למען הקהילה. תודה מיוחדת למתנדבים בבית המורשת ובמוזיאון. אני חש גאווה שיש לנו חברים וחברות שרוצים תמיד לתת לאחרים מתוך אהבה. תודה לאוצר ומנהל המוזיאון, למנהל המכון ללמודים ומחקר יהדות לוב, לגזבר, למזכירה, למנהל האתר, לצוות המדריכים לילדים האתיופים המאומצים מבית הספר סעדיה גאון באור יהודה.

תודה לראש העיר ולממלא מקומו על תמיכתם ועזרתם. ותודה מיוחדת לאגף מורשת במשרד התרבות והספורט על הליווי, התמיכה והעזרה לעשייה.

ותודה לכם הקוראים, על התמיכה, התרומה הכספית ועל הפרגון.

ואחרון חביב, תודה מיוחדת לנחצ'ה עורך והמייסד של כתב העת לבלוב ובתקווה להמשך שיתוף פעולה.

בברכת שנה טובה
וגמר חתימה טובה
מאיר כחלון, יושב ראש

תנ"ך שנתה

מאת: יוסף זרוק

נבחר מזבח והיה לאותות ולמועדים וראשון לחדשי השנה לגעור בשטן ביום ההוא, ולהשיב אל לבו (של האדם) שיערבבנו (השטן) יום יום עד מלאת לו שנה, וכן יעשה ויחזור חלילה שנה שנה (את תקיעת השופר) לתועלת נפשו שלא יטרידהו יצר הרע כל ימי היותו להחטיא את בשרו, לא יום ולא לילה, כמו שביארנו במסכת ראש השנה שהתקיעה ההיא והתרועה להכניע לבב האדם אם הוא ערל. מטרת התקיעה היא אפוא לעורר את האדם להכניע לבבו הערל, להילחם ביצר הרע ובשטן. התקיעה היא בתחילת השנה כדי להשפיע על האדם שכל השנה כולה יילחם בשטן, היינו ביצר הרע שלו.

הקשר בין תקיעת השופר בראש השנה לפירות האדמה הנזכרים בדברי אביי הוא מבאר על יסוד נוהגם של מגדלי הירקות:

ולפי שידוע בטבע הדלעת ושאר מיני פרי האדמה אשר הזכית, שקול הרעם וכל קול חזק יועיל להם להתבשל ולהוציא פרים קל במהרה, כמו שתמצא לכל גנן לעת הדלעת שמוסכם ביניהם לתקוע בשופר בגן, כי הרעם והתרועה מרפה העפר בגן, והשמש הוצא על הארץ הוא נכנס בחורי העפר וכפים ומחמם השרשים ויוציא הפרי במעט זמן או יותר, כי הקרקע עולם יתבקע לקול המלה גדולה, ויכנס חום השמש שם לחמם השורש לבשל הפרי שלא בעתו. ונראה לעניות דעתי, כי כשאר יועיל קול השופר לצמחים וליבול, כן יועיל הדבר לאדם כפי שנאמר בתורה **כי האדם עץ השדה**.

אין ספק שבימי ר' יצחק תקעו הגננים בשופרות, שאילולא כן לא היה מציין זאת כדבר פשוט וידוע, "כמו שתמצא לכל גנן".

אך עדיין נשאלת השאלה מה בדיוק היתה מטרת התקיעה. אפשרות אחת היא להבין שתיאורו של ר' יצחק אכן היה מדויק

והגננים פעלו בצורה טבעית להרפיית האדמה.

כיום אין משתמשים בטכניקה כזו, אף שלאחרונה היו מחקרים שביקשו להצביע על השפעת רעש ומוסיקה על גידולם של צמחים מסוימים. בעבר גם היתה רווחת הדעה כי ניתן להשפיע על פריון האדמה ויבולה בטקסים שונים, בהם גם כאלה שמטרתם להרחיק שדים ומזיקים, שלא יפגעו בפריון האדמה וביבולה.

אין עוד אומה אשר מיטיבה לחדש את שנותיה בחכמה, ברגש ובמוסר עצמי כמו האומה היהודית, אשר שינתה סדרי בראשית ביום השישי לבריאת העולם הוא יום בריאת האדם. (היום הראשון לבריאת העולם הוא כ"ה אלול) הייתכן כי "יום הדין" הוא "יום חג"? הראיתם נידון הנשפט בין חיים למוות שמסלק את קטגוריו בקרן של איל, או שמא קולו החזק של השופר מרתיע את התליין (השטן).

הטעים עונשו של עיקש ומעקל, כטעם תפאח וספרג'ל? או שמא כיבוס הבגדים בסבון, יכפרו על כל חטא ועוון. אין זאת כי רבות הנסתרות על הנגלות ועל הכל חסדו של בורא עולם שביום בריאת האדם זיכהו לשוב למצבו הראשון **נקי מכל חטא ועוון**.

מנהגים רבים אנו מוצאים בימי ראש-השנה, כל עדה ומנהגיה. המקור הראשון למנהגים השונים הוא בגמרא במסכת כריתות ו' א': **"אמר אביי: השתא דאמרת סימנא מילתא היא יאה רגיל איניש למיכל ריש שתא קרא ורובי כרתי וסילקא ותמרי"**

(תרגום: עכשיו שאתה אומר סימן טוב הוא יאה רגיל אדם לאכול בראש השנה דלעת, רוביה, חציר סלק ותמרים).

את אותם דברי אביי מביאה הגמרא במקום אחר אך בשינוי קל. במסכת הוריות י"ב ע"א נכתב: **"יאה רגיל איניש למחזי"**, כלומר לראות את המינים. שם לא נכתב שעליו לאכול אותם.

באחד ממחקרי אודות הברכיות הנהוגות בקרב עדתנו התוודעתי למאמרו של ד"ר אהרון ארנד אשר הביא מפירושו של ר' יצחק בר ידעיה בשפה ברורה ויפה, ומצאתי לנכון להביאו כאן בתוספת נופך קל ממני:

ר' יצחק בר ידעיה, מחכמי פרובנס במאה ה"ג, תלמידו של ר' משולם בן משה מבדרש בעל ה"השלמה". בשנת 1260 בערך כתב פירוש שכלתני לאגדות התלמוד ולעתים גם להלכותיו. רוב הפירוש לא נשתמר, אך במה ששרד מצוי גם הפירוש למסכת הוריות, כולל דברי אביי הנ"ל. את דרישתו הלא-מנומקת של אביי לייחד מאכלים מסוימים בראש השנה, פירש ר' יצחק תוך הסתייעות במציאות הטבעית בימיו.

הוא פתח את דבריו **במטרת התקיעה בשופר בראש השנה**: היום הנבחר לשם לתקוע בשופר לערבב השטן, היום ההוא

ובר כותבת

יהודי לוב נהגו לאכול את הסימנים עפ"י הסדר הבא:

ארבעת הסימנים הללו ידברו אך באדם ובסובב אותו באופן הגשמי:

תפוחים (ת'פאח), לידה, ירמז על הלידה כמאמר הפסוק "תחת התפוח עוררתיך" ועל היום המתוק בו מגיע ילד חדש לעולם נקי מכל חטא ואשמה (יהי רצון... שנה טובה ומתוקה).

כרתי (כראת') חביתיות פרסא,

סלקא (סאלק) חביתיות סלק ירוק, ימי חייו ירמז על ימי חייו על האדמה בהם הוא נזקק להלחם באויביו ובמבקשי רעתו (יהי רצון שיכרתו ויסתלקו אויביו וכל מבקשי רעתו) ואלו הדברים באים דווקא מן האדמה כמאמר הפסוק "לעבוד את האדמה אשר לוקח משם".

ותמרים (תמר), סוף ימיו ועולם הבא עץ התמר, הדקל, מניב פירות רק לאחר שבעים שנה, פרק זמן המקביל לשנות חייו של האדם, "ימי שנותינו בהם שבעים שנה" (תה' צ"י). אדם אשר מדי שנה יכניע לבו בשמעו קול השופר, יוציא לאחר פטירתו פירות, כלומר יקבל שכרו בהישארות נפשו ונצחיותה.

ארבעת הסימנים הללו ידברו אך באדם ובסובב אותו באופן הרוחני:

קרא (קרעא) דלעת - אעפ"י שחטאנו מבקשים כי תקרע [קרעא- בע'] רוע גזר דינו, ויראו [קרא - בא'] לפניך זכויותינו. **רוביא (לוביה), זיתים, רמאן (רימון), שומשום, חב עזיז, בטום -** והגם שקרעת רוע גזר דינו שלא בזכויותינו, מבקשים אנו כי תרבה את זכויותינו שיהפכו העוונות למצוות כדין תשובה מאהבה שהופכת את חטאיו של האדם לזכויות. **דגים (חות', פיג'אלעדו*) -** אחרי שזכינו והננו צדיקים לפניך שכן הפכת לנו עוונותינו הרבים לזכויות, אנו בקשה שלא בנו עין הרע (ותשגח עלן בעינא פקיחא) ושלא נחזור לסורינו. **ראש כבש (ראס כרוף) -** ממילא אם עוונותינו הפכו לזכויות, ואלו יעמדו להמון זמן שכן הסרת מעלינו עין הרע הרי שמגיע לנו שנהיה לראש ולא לזנב.

ר' יצחק שכלתן היה, ואת תקיעת השופר לא ביאר כפשוטה, כלומר כפעולה קוגית, אלא כפעולה טבעית המכוונת להרפיית אדמה. המשפט "כמו שתמצא לכל גן לעת הדלעת שמוסכם ביניהם לתקוע בשופר בגן" הוא אכן תיאור מדויק, אך ההמשך "כי הרעם..." הוא בייאורו הרציונלי של ר' יצחק ולא מחשבתם של הגננים. מכל מקום לאור בייאורו זה הוא מפרש את דברי אביי:

כן באו להורות לאדם שיביט בפירות ההם אשר יועיל התרועה וכל קול חזק להשיב אל לבו, כי כן באה התקיעה והתרועה בו ביום לתועלת האדם.

הפירות מובאים לשלחן בליל ראש השנה כתזכורת לאדם, על מנת שילמד מהם: כפי שהפירות מושפעים מתקיעת השופר ומשנים תהליכי גדילתם, שהתקיעה מועילה לגידולם ובישולם, כך הוא צריך להאזין לשופר שבא לעוררו ולחזור בתשובה "ולערבב השטן" שבתוכו. ר' יצחק מבאר על פי דרכו גם את המנהג, שלא נזכר במפורש אצל אביי, להניח פירות אלה על השולחן דווקא בלילה, אלא במסגרת הארוחה: זמן הארוחה מתאים להיזכר בפירות אלה, כי אז הוא ניצב מול מאכלים גשמיים, והוא יתגבר על יצרו ויתרחק מהגשמיים, "לאכול עד לשבעה".

כעת נותר לבאר מדוע הזכיר אביי תמרים, הגדלים על העץ, יחד עם פירות האדמה, שהרי תקיעת הגננים מכוונת רק להרפיית האדמה.

ר' יצחק מבאר שאם אדם יכניע לבבו כפי שהוא נדרש, כי אז תתקבל תפילתו והוא יזכה לשכר הגדול ביותר: הישארות הנפש אחרי פטירתו. על שכר זה מרמזים התמרים המונחים עם הירקות:

ואם יכניע לבבו בו ביום ויהיה נשבר ונדכה, אלוקים לא יבזה תפלתו ויתקרב אליו להחיות את נפשו אחרי החומר לתת פריה בעתה. ולרמז על הישארות נפש האדם אם יכון בתקיעה להכניע לבבו באו הנה התמרים עם פרי האדמה. חוק טבע האדם שיפחד וירעד לבבו בשמעו את הקול בשופר יתקע, כמו שהורה הנביא מפי הגבורה וגזר אמר 'אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו' (עמ' ג: ו). עץ התמר, הדקל, מניב פירות רק לאחר שבעים שנה, פרק זמן המקביל לשנות חייו של האדם, "ימי שנותינו בהם שבעים שנה" (תה' צ"י). אדם אשר מדי שנה יכניע לבו בשמעו קול השופר, יוציא לאחר פטירתו פירות, כלומר יקבל שכרו בהישארות נפשו ונצחיותה. ניתן להוסיף שלאור הסבר זה מובן מדוע נזכרים התמרים בסוף רשימת הפירות, שכן הם באים לרמז לאדם על השכר שיזכה לו אם ילמד מפירות האדמה.

ויהי רצון שנזכה לשנה שבה המילה 'רופא' פירושה מיילד בלבד, המילים 'חברה קדישא' פירושו: תחיית המתים והמושג 'גמילות חסדים' פירושו: ערבי תרבות. ויבוא משיח צדקנו ויאמר די לצרותינו. אמן כן יהי רצון!

* פי וז ל'עאדו פירוש: בפנים של האויב.

צבי גיל, עיתונאי וסופר, ממייסדי הטלוויזיה הישראלית. מרצה לתקשורת המונים. פעיל במוסדות לתיעוד והנצחת השואה עומד בראש הפרוייקט לתיעוד תרומת הניצולים למדינה.

כתב ארבעה ספרים והוא לקראת החמישי, ספריו: גלים בינוניים עד רוגשים, מסה על השידורים העבריים של טרום המדינה; בית היהלומים, סיפור הטלוויזיה הישראלית; גשר של נייר, סיפורת אוטוביוגרפית; לשחק על חלומות, רומן על ניצולי השואה הצעירים בבואם לארץ.

מימי לא ראיתיו, שוחחנו טלפונית פעמים בודדות, שיחות די ארוכות, התרשמתי ממנו עמוקות, איש רב פעלים, סיכמנו שאנו ניפגש לשיחת טנדו בבית קפה תל אביבי, עד כה לא נתקיימה, אני מקווה ליזום מחדש את השיח הטלפוני, וגם להיפגש איתו. קראתי את מה שהוא כתב על היהודים בלוב ואני רוצה לציין שעשה שיעורי בית, אני משוכנע שהרבה יהודים יוצאי לוב לא יודעים את ההיסטוריה שלנו כפי שצבי גיל יודע אותה, תודה לך צבי, נחצ'ה.

מאת צבי גיל

קהילת לוב

מהעתיקות בעולם

שנמצאו במקום. עם הכיבוש הרומי של לוב, 47 לפנה"ס, הייתה קיימת קהילה יהודית ב"קירני". לפי יוספוס פלביוס הקהילה גדלה ל-5,000 איש במאה ה-1. בקירנאיקה אף פרץ מרד נגד רומא שידוע כמרד התפוצות. 115-117 לספירה המורדים היהודים הגיעו עד למצרים. טריאנוס הקיסר שלח חילות משלוח למצרים, דיכא את המרד היהודי, ציווה עליהם לשלם בעבור תיקון המקדשים הרומאים ובסופו של דבר הושיב אותם בלב אוכלוסייה נוכרית. במאה ה-16 נכבשה לוב לסרוגין על ידי ספרד, טורקיה ואחרים. באותה תקופה רבי שמעון לביא, שהיה בדרכו מספרד לארץ ישראל, מוצא בטריפולי יישוב יהודי, ללא רועה רוחני. הוא מחליט להשאר בקהילה כדי ללמד תורה ומצוות ההלכה. יהודי לוב מייחסים לו

אך חי בטריפולי, עמד בראש בית הדין הרבני והוציא מידו אחד עשר חיבורים, ביניהם חיבורי הלכה.

מסורות עממיות מייחסות את בואם של היהודים ללוב לימי ההתיישבות של יורדי-ים פיניקים בחופי צפון אפריקה, אליהם הצטרפו יהודים, בתקופת שלמה המלך במאה העשירית לפנה"ס. מסורות אחרות מייחסות את ראשית היישוב היהודי לתקופת גלות עשרת השבטים (720 לפנה"ס). בקירנייקה התגלה קמיע ועליו כתובת עברית: "לעבדיו בן ישב", שזמנו בין המאה העשירית לפנה"ס למאה הרביעית לפנה"ס.

בתקופת שלטונו של אנטיוכוס אפיפנס בארץ ישראל היגרו, מרצונם החופשי, יהודים רבים לעיר העתיקה קירני שבקירנאיקה. עדות לכך אפשר לראות במצבות עם כתובות עבריות

לפני מספר שבועות אלה קבלתי את גיליון מס' שלוש של כתב העת של ארגון יוצאי לוב בישראל בשם "לבלוב". אחד הדברים שמשכו את תשומת לבי המיידית, הייתה העטיפה האחורית אשר מודפסת בשפה האיטלקית. גם חלק מן המאמרים הופיע באיטלקית.

בלוב, ובעיקר בעיר טריפולי, בעבר טריפוליטאניה, שהייתה בתקופה מסוימת מושבה איטלקית, חיה קהילה יהודית משגשגת. היו בה מוסדות יהודיים לתפארת וגם פרסום בשם "סמדר" שבו היו לא רק ידיעות שנוגעות לחיי הקהילה אלא גם על נוף וטבע.

אחד מחכמיה הידועים של הקהילה היה ר' יצחק חי בוכבזה, שאמנם נולד בטוניס הקרובה, בסוף המאה ה-19

את תקומתם הדתית."

השפעתה של יהדות ספרד על יהודי לוב היתה לא רק דתית, אלא לא פחות מזה חברתית, תרבותית וערכית, אך לא בהגירה מספרד אליה. עובדה זאת מאששת הנחה בדוקה שהקשר בין הקהילות היהודיות בטרנס ימי הביניים, במהלכם ואחריהם, היה קשר תקשורתי. אכן היהודים בפזורה פיתחו מערכת תקשורתית ענפה מאוד. על קיום מערכת זאת, למדתי בסמינר שאורגן ע"י המכון לקומוניקציה של האוניברסיטה העברית בשנת 2004 בראשות פרופסור מנחם בלונדהיים ובהשתתפות אנשי אקדמיה ומדינה. נמסר לנו, כדוגמה, כי הפרסום הפופולארי ביותר בעולם היהודי, הוא ההגדה ולא התנ"ך. ההגדה היא סיפורו של עם שיצא ממצרים, ולא סדרת ציוויים של עשה ולא תעשה. להערכתי דבק זה- תרבותי, ערכי, כלכלי, שתדלני, הוא שהיה לו האפקט האפקטי בפנומן של קיום היהודים כעם, חרף היותם בפזורה אלפיים שנה, הרבה יותר מאשר הדת לעצמה. הדת היוותה ללא ספק גורם חשוב אך במסגרות נורמטיביות ותרבותיות שונות אשר מהן היהודים הושפעו מאוד באורח חייהם.

האימפריה העות'מאנית, אשר במסגרתה ניהלו היהודים את הדיאלוגים בינם לבין עצמם, הרחיבה את תחום השפעתה ללוב במחצית המאה ה-16. בתקופה זו היהודים חיו בתנאים טובים יחסית, ואלה התקיימו במשך כמה מאות שנה. מצב זה נשתמר גם לאחר כיבוש המדינה על

האיטלקית ובעובדה, כי השער האחורי של ביטאון יוצאי לוב הוא בשפה האיטלקית.

הפגיעות ביהדות לוב החלו בשנת 1938 עם חקיקת חוקי הגזע באיטליה ובהמשך הוחלו גם על יהדות לוב. בזמן מלחמת העולם השנייה נערכו פרעות כנגד היהודים. בתחילה הפגיעה הייתה קלה אך בימי המלחמה הלכה וגברה. בשנת 1942 האיטלים החליטו כי יהודי קירינאה יוגלו למחנה ג'אדו-giardo בדרום הרי ג'בל. עוד

הוחלט כי הגברים בגיל העבודה יגויסו לעבודת כפייה. לפי אומדן "יד ושם" נספו בשואה 217 יהודים מתוך אוכלוסייה של 30,000 יהודים. הערכה אחרת מדברת על יותר מ-1000.

עליית קהילת לוב לארץ ישראל

עם סיום מלחמת העולם השנייה בנובמבר 1945 נערכו פרעות ביהודי לוב ו-142 מהם נהרגו ורבים אחרים נפצעו. ביוני 1948, מיד לאחר ההכרזה על הקמת המדינה, התרחשו שוב מאורעות ונהרסו 280 בתים. היהודים נערכו לפעולות של הגנה עצמית. זאת תוך כדי מאמץ לעלות לישראל. בין השנים 1948 ועד 1952 הועלתה הקהילה היהודית כמעט כולה למדינת ישראל, למעט חלק שפנה לכיוון איטליה. לאחר העלייה ההמונית נשארו בלוב כ-7000 יהודים. עד שנת 1967

עלו רוב היהודים מלוב למדינת ישראל. בזמן מלחמת ששת הימים, כאות הזדהות עם שכניהם המצרים, תקפו המוסלמים את היהודים שנתנו בלוב. לאחר המלחמה הורשו רוב היהודים לעזוב את המדינה. בשנת 1958 הוחלט בחוק כי יש לפרק את

הקהילה היהודית.

(ע"פ ויקיפדיה ומקורות אחרים)

ע"פ הפרסום - "לבלוב" יוצאי לוב מאוגדים כיום בקהילה מבוססת ופעילה. טוב שהיא קיימת ולו כדי להנחיל את המורשת לדורות הבאים. בשעתו ארגונים יוצאי גלויות שונות היו

בתקופת שלטונו של אנטיוכוס אפיפנס בארץ ישראל היגרי, מרצונם החופשי, יהודים רבים לעיר העתיקה קירינא שבקירנאיקה. עדות לכך אפשר לראות במצבות עם כתובות עבריות שנמצאו במקום. עם הכיבוש הרומי של לוב, 47 לפנה"ס, הייתה קיימת קהילה יהודית ב"קירני".

גורם תומך בכול המובנים בקליטת העלייה מאותה ארץ. המציאות הוכיחה כי כול אימת שבארץ הייתה קהילה מאורגנת של יוצאי אותה ארץ- עליה, תהליך הקליטה היה טוב לאין ערוך מאשר אלה שלא היו להם לאן לפנות זולת למוסדות הקולטים. עליית יהודי לוב לישראל הייתה עליה מוצלחת, כפי שביטאון יוצאי לוב מביא דוגמאות.

כידוע, תודעת השואה, היתה בדרך כלל קשורה ביהדות אירופה, אבל יהודי צפון אפריקה, בטוניסיה ובעיקר בלוב, חוו גם הם את חווית הרדיפות, הגרוש ומחנות הריכוז. יש חשיבות רבה שהסיפור שלהן יסופר לא רק על ידי מוסדות אלא בראש וראשונה על ידי יחידים, לרבות התלואות שעברו השרידים לאחר השחרור, בעליה לארץ. סיפורים אלה של כול שרידי השואה ידועים הרבה פחות לציבור הישראלי. אחד מהם, של שמעון תשובה, מתפרסם בגיליון האחרון של "לבלוב". אינני יודע אם הוא שייך למשפחת תשובה המפורסמת, בראשותו של יצחק תשובה שעלתה מלוב.

מבחינה זאת, כתב העת "לבלוב" יש לו חשיבות כפולה, כמו כול כתב עת של קהילה מסוימת. בראש וראשונה העברת מידע ומורשת לדורות הבאים, אך לא פחות מזה- לציבור כולו. יחד עם הכרת מורשתו שלו, הוא יזכה להכיר את המורשת של קהילות אחרות שבאו לכאן והעשירו את התרבות, את האומנות ואת צבע החיים שלנו בישראל

הקהילות היהודיות בטרפולי ובבנגזי קיימו קשרים הדוקים עם יהדות איטליה. הכיבוש האיטלקי שבא אחרי השלטון העות'מאני התקבל בשביעות רצון על ידי יהדות לוב. את הראיה אנו מוצאים, כאמור, בין היתר, באימוץ השפה האיטלקית.

ידי צבא איטליה בשנת 1911. הקהילות היהודיות בטרפולי ובבנגזי קיימו קשרים הדוקים עם יהדות איטליה. הכיבוש האיטלקי שבא אחרי השלטון העות'מאני התקבל בשביעות רצון על ידי יהדות לוב. את הראיה אנו מוצאים, כאמור, בין היתר, באימוץ השפה

קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלל

קידושין ונישואין מלפני אלף ועשרים שנה

הכתובה העתיקה ממדינת ברקה (קירינאיקה)

מאת: דוד ג'אן (ג'עאן) ויוסף בן דוד ג'אן

מקום הגניזה הקהירית

מכתבי הקודש אלא גם ספרים, מכתבים ומסמכים שונים שנכתבו בעברית, בארמית, בערבית ובפרסית, ביידיש ובלטינית, בדרך כלל באותיות עבריות.

בשנת 643 לספירה נכבשה קירנאיקה על ידי הערבים ברשות אבו בכר, ומאז נקראה בארקה על-שם העיר ההלניסטית שנהייתה לבירת המחוז.

יש בכתובה זו קצת פרטים וביטויים שאינם מצויים בכתובות אחרות. מעניין גם המספר הגדול של החתומים עליה. חתימתו של יוסף בר ניסין השופט דומה לגמרי לכתב הכתובה, ועל כן נראה שהוא שכתב אותה בכתב ידו. בין החתומים במספר ל"ו איש יש רק שנים החתומים בתור עדים: ישועה בר יצחק

העיר, כמרכז מסחרי וכלכלי חשוב ביותר, משך אליה זרים רבים וביניהם גם מהגרים יהודים ממצרים ומחוצה לה. נכבדי הקהילה היהודית בפוסטאט גרו ברחוב המרכזי, רחוב אל-מצאצה. ברחוב זה גר גם המפורסם שבין יהודי פוסטאט, הרמב"ם, ר' משה בן מימון, ששימש כרופא בחצרו של שליט מצרים. בית הכנסת "בן-עזרא" בפוסטאט, שקיים ועומד עד היום, היה בית הכנסת של היהודים הירושלמים. יהודים שמוצאם מארץ ישראל ומסוריה. במהלך השיפוצים שבוצעו בשנת 1896 בבית הכנסת, התגלה בעלית הגג של בית הכנסת חדר הגניזה העתיק ובו מאות אלפי דפים ומסמכים. בגניזה נמצאו שלמים כ-200,000 דפים, ובהם לא רק דפים

כתובה זו שנכתבה במדינת ברקה בלוב שבאפריקה הצפונית בשנת ד' אלפים תש"ן (990 לספירה) היא מן העתיקות ביותר שהגיעו אלינו. כתובה זאת הנדירה באיכותה נשתמרה במשך מאות בשנים ונתגלה לידינו בעקבות מציאת הגניזה הקהירית. על מוצאה האפריקני של הכתובה שלפנינו מראה גם מה שנזכר בה "מנהג מדינת אטרבולוס" היא טריפולי. אהרון בר ישועה מקדש את חוסנה בת יוסף.

הגניזה הקהירית:

פוסטאט המצויה בסמוך לקהיר, היתה העיר החשובה ביותר במצרים במשך כ-450 שנה, מן המאה השביעית לספירה ועד למאה האחת עשרה. היהודים הגיעו אל פוסטאט עם הקמתה. מעמדה המיוחד של

שיש להניח שלא היו מוכרים בתקופות מאוחרות יותר בלוב כגון: טובה, שביב וכדומה.

בארץ ישראל היה רווח המנין ליצירה, אך לפעמים השתמשו שם גם במנין השטרות. במצרים ובקהלות אפריקה הצפונית היו משתמשים לרוב במנין השטרות אבל יש גם במנין ליצירה, כמו בכתובה שלנו שנכתבה במדינת ברקה.

"ויהב לה חמשים דינרין" - רגילין היו שחוץ מן הכתובה והתוספת נותן הבעל מתנה מיוחדת בשעת הנשואין.

דבר נוסף מוסרת לנו התעודה כי שופט [דיין] "יוסף בר ניסין השופט" עורך את הנישואין, דבר המעיד על בית רבני פעיל בתקופה הזו. פרט לכך קיים גם חזן "החזן יהושוע בר נהוראי", דהיינו גם בתי כנסת פעילים בתקופה הזו.

יש לשים לב כי מספר שמות המשפחה זעום ביותר, ורשומים רק פלוני בן אלמוני. בניגוד לכתובות בזמן מאוחר יותר שבהם החותמים חותמים בשם פרטי ובשם משפחה ולעיתים רחוקות מוסיפים גם שם האב. כדאי לשים לב גם לשמות החותמים,

וסהלאן בר סרי, ויתרם חתמו רק לכבוד, ואפשר שהחתימו את כל הנוכחים בשעת מעשה. בין החותמים יש כנראה גם אחים: פר[ח] בר ברוך ויוסף בר ברוך, צדקה ונתן בני כלף, ואולי גם קרובי החתן והכלה (כי חמשה מהם שם אביהם כשם אבי הכלה), וידוע שגם בזמן המשנה והתלמוד יש שהיו מחתימים לכבוד או למילוי קרובין ופסולים. (עיין מסכת גיטין דף י"ח ע' ב')

בכתובה שלפנינו אין שני העדים הכשרים חותמים רצופים כדרישת רב האי גאון, וגם לא הקפידו והחתימו את הקרובים בין בתחילה בין באמצע ובין

בסוף, בניגוד לדעת כמה מן הראשונים. ובאפריקה הצפונית נהגו עוד במאה ה"ו להחתיים על הכתובה את השושבינים ויתר הנוכחים (עיין שאלות ותשובות רשב"ש סימן ו') אינפורמציה למכביר מוסרת לנו תעודה זו, אינפורמציה אשר לא תסולא מפז. ולהלן דוגמאות מספר.

ר' חיים הכהן בספרו "הגיד מרדכי - קורות לוב ויהודיה" מוסר לנו כי "בתחילת התקופה הזאת שהיא משנת ה'ש"א ליצירה [1551] לא היו לויים וכהנים בטרופולי, וכשבאו הכהנים לשבת פה נהגו נשיאת כפיים פעם אחת בכל יום שבת, ובכל ימים טובים ובחול המועד", אולם הפלא ופלא ראו כי בתעודה זו מצויים ארבעה כהנים מבין שלושים ושישה החותמים. משפחת כוהן ומשפחת כהנא. זהו מספר לא מבוטל של כוהנים ביחס לשאר האוכלוסיה.

כיצד ניתן ליישב סתירה זו?, בדרך פשוטה מאד, כי זאת לדעת שפירדינאנד מלך ספרד כבש את טריפולי בשנת 1510 והביא לחורבן הקהילה היהודית בטרופולי. את הזוועות אשר עברו על אנשי הקהילה מתאר ר' מרדכי הכהן בספרו במילים קשות מאד: "אך היהודים אז היו בטרופולי ערך שמנה מאות משפחות. קצת מהם נתפזרו הרחיקו נדודים אך לא נתוודעו קורותיהם, ושאר היהודים נלחצו כפלים. המון מהם נתפצחו עצמותיהם בחימה שפוכה כחמת חיות טורפות. קצת מהם הובלו בשביה, נמכרו לעבדי עולם, אך אחיהם היהודים בשאר ארצות פדו אותם מיד שוביהם בכסף מלא"

בחמשי בשבת בחמשה ימים לירח אלול היא שנת ארבעת אלפים ושבע מאות וחמשים שנה לבריאת עולמא למיניין שאנו רגילין למנות בו במדינת ברקה איך אהרון בר ישועה חתנא אמר לה לחוסנה בת ירתא [בת יורשת] בת יוסף אלצרפי הוי לי לאינתו כדת משה וישראל ואנא אפלא ואוקיר ואיזון ואפרנס יתיכי כהילכות גוברין יהודאין דפאלחין ומיקרין לנשיהון בקושטא ויהבנא ליכי מוהרי בתוליכי אחיד וקיים עלי מנכסאי כסף זוזי מאתן ומאתן מנהג מדינת אטרבולוס דחאזן ליכי מן אורייתא ומזוניכי וכסותיכי וסיפוקיכי ודמעל עליכי כאורח כל ארעא וצבית חוסנה בת יוסף והוות ליה לאהרון דנן לאינתו ויהב לה בארבע מאה זוזי הללו תרין כבלי דכספא ותרין נזמי דדהבא ויהב לה חמשים דינרין טובים ושקולים תקנה בהם כל צרכה וכל מה שתרכא צורכי הילולה ונשתייר על אהרון בר ישועה מאה דינרין טובים ושקולים והוא מוהר של אשתו חוסנה בת יוסף וצבי והוסיף לה חמשים כסף כמו שאמרה התורה וכך היה זה התנאי ביניהם בפני אביהא יוסף וסליק סכום כתובתה מתנה ומוהרה ונידוניה ותוספת כתובתה מאה דינרין וחמשים זהובים החמשים נטלה חוסנה ונשאר לה על בעלה מאה דינרין טובים ושקולים וחמשים כספים ... אהרון זה קיבלתי עלי ועל יורשאי אחרי לפורעאן ב' כתובתא דא ואפילו מן גלימא דעל כתפאי וקיבל עליו אחריות כתובתא דא כחומר כל שטרי דכתובות דנהגין בבנות ישראל מן יומא דנן ולעלם דלא כאסמכתא ודלא כטופסא וקנינא מן אהרון חתנא בר ישועה ולחוסנה בתולתא בת יוסף בכל מה דכתיב ומפרש לעילא במנה דכשר למיקניא ביה שריר וקיים

יוסף בר ניסין השופט נוח נפש צאלח בר יעקב עלוש בן יוסף כלפון בן מוסא בן אבו כליל יוסף בר מנחם שמויל בר יוסף יצחק בר כלפון אברהם בר יוסף ניסין בר יוסף סרי בר סהלאן אהרון בר חיים כוהן סימן טוב בר חיים כהנא צדקה בר כלף כלוף בר יהושוע שביב בר יעקב חסן בר ישראל נתן בר כלף שריה בר שביב כהנא טובה בר דוד אהרן בר ישיאהו משה בר אהרון ישועה בר יצחק עד דויד בר נחמאן אברהם בר יוסף ... פר[ח] בר ברוך יוסף בר ברוך [ע]מרם בר יצחק שלמה כהנא בר ... החזן יהושוע בר נהוראי שמואל בר סהלאן סעדאן בר נחמן סהלאן בר סרי עד יצח[ק] ... יוסף בר אהרון

הטלפון הגיע בשעה 8:30 בבקר לאחר שחזרתי מתפילת שחרית ולפני שהספקתי ללגום מהקפה של הבוקר. מצידו השני של הקו היה מנכ"ל ארגוני של סאיף אל איסלם, בנו של קדפי, מטריפולי, חבר טוב שלי, ואומר לי בהתלהבות: "כרגע יצאתי ממישיבה ממשרדו של 'אל קאיד' (ככה מכנים את קדפי בלוב), הוא קרא את המכתב שלך וביקש שתבוא כאורח אישי שלו 'לביקור מולדת'..." תוך כדי הניסיון לעכל את מה שאני שומע, הוא הוסיף שיש לו תנאי: "תביא את אמא שלך יחד איתך!" חצי שעה אחר כך קבלתי טלפון מהקונסול הלווי שמזמין אותי לבוא מהר לקונסוליה עם דרכונים ותמונות. שם התקבלתי בכבוד מלכים ותוך שעה יצאתי עם הויזות על הדרכון....

מאת: פאלינו לוזון
מזכיר הארגון העולמי
סניף אירופה

הרי לכם ארבעים שנה של חלום ... עומד להתגשם!

43 שנה וחודש

אחרי...

משלחת רשמית של ארבעה אישים שהקראו לנוכחים מסר ממנו. שנה אחרי זה כתבתי ספר בערבית יחד עם סופר לובי מוסלמי על יהדות לוב והחיים בצוותה עם הערבים. הספר הודפס והופץ בלבנון, ירדן, מצרים. ואנחנו דאגנו לשלוח הרבה עותקים ללוב. אחת עם הקדשה ל"קאיד הת'אורה מנהיג המהפכה" מואמר קדפי. דרך הבן שלו נאמר לנו שהספר מצה חן בעיניו. בעקבות פרסום הספר הענקתי הרבה ראיונות לרשתות הטלוויזיה הערביות.

והתחלתי לפרסם באתרי האינטרנט הרבים של לובים וערבים בכלל, מאמרים בערבית על הנושא. נאמר לי שעם הזמן המאמרים הפכו להיות פופולרים ושדרכם הרבה מאוד לובים צעירים "גילו" את הקיום של יהודים בלוב.

ארגנתי ערב "אחוה ופיוס" בו השתתפו לובים יהודים ומוסלמים מאיטליה, אנגליה, הולנד, ישראל וארה"ב, מוצלח ביותר.

שבוע לפני הטלפון המפורסם, אותו מנכ"ל של ארגוני של סאיף קדפי אכל אצלי קוסקוס והחרימי המפורסם של רעייתי. נתתי לו עוד מכתב לקדפי והוא הבטיח שימסור לו את המכתב ביד. ... הוא קיים את הבטחתו! ביום של הטיסה עדיין היה קשה להאמין שאכן אני בדרך ללוב!

טסנו עם החברה החדשה של לוב, אפריקיה. מטוסים

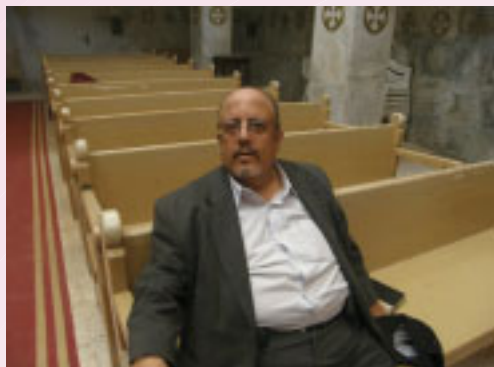
הטלפון הגיע בשעה 8:30 בבקר לאחר שחזרתי מתפילת שחרית ולפני שהספקתי ללגום מהקפה של הבוקר. מצידו השני של הקו היה מנכ"ל ארגוני של סאיף אל איסלם, בנו של קדפי, מטריפולי, חבר טוב שלי, ואומר לי בהתלהבות: "כרגע יצאתי ממישיבה ממשרדו של 'אל קאיד' (ככה מכנים את קדפי בלוב), הוא קרא את המכתב שלך וביקש שתבוא כאורח אישי שלו 'לביקור מולדת'..." תוך כדי הניסיון לעכל את מה שאני שומע, הוא הוסיף: "שיש לו תנאי... שתביא את אמא שלך יחד איתך!"

חצי שעה אחרי זה קבלתי טלפון מהקונסול הלווי שמזמין אותי לבוא מהר לקונסוליה עם דרכונים ותמונות. שם התקבלתי בכבוד מלכים ותוך שעה יצאתי עם הויזות על הדרכון....מה שחלמתי עליו יותר מארבעים שנה עומד להתגשם!

מאותו רגע העניינים התגלגלו מהר מאוד. התחילו להגיע טלפונים מלשכתו של השר למודיעין חוץ ובטחון פנים (למעשה מספר 2 של המשטר), השר בוזאיי דורדה (שהיה גם ראש ממשלה ושגריר באו"ם) בכדי לתאם את הביקור.

התבקשתי להכין רשימה של המקומות שאני רוצה לבקר בבנגאזי, העיר בה נולדנו, ושאלות הקשורות לאוכל הכשר. הם דאגו לומר לי שיצמידו אחות מוסמכת לאמא שלי. אני דאגתי לציין שאני לא רוצה שיארחו אותי במלון מסויים ביודעי שנבנה על בית הקברות היהודי.

הכל התחיל כמעט 30 שנים קודם דרך פעילותי ליד רפאלו פלח ז"ל באתאחדות יהודי לוב ברומא, דרך הפדרציה הספרדית העולמית וכן ווג'אק (ארגון העולמי של יהודי ארצות ערב) עד לבחירתי כמזכיר לארגון העולמי ולאחר מכן לבחירתי כסגנו של רפאלו באיחוד, ומאז שיצאתי מישראל חידשתי את הקשרים עם לובים באירופה ובלוב. ארגנתי כארבעה כנסים גדולים. באחרון שבהם קדפי שלח

כאן ישבנו - הפייטנים של התלמוד תורה

בית הכנסת (סלה אל קבירה) לשעבר בנגזי

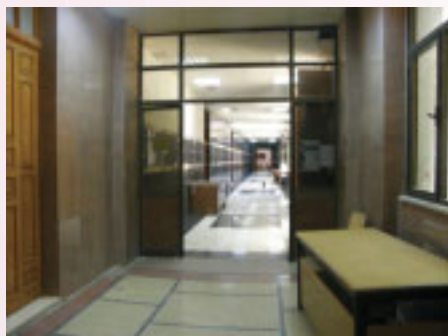
המאזן ביחד עם קולו של תרנגול...הייתי ממש בלוב! לאחר ארוחת בוקר מאוד טובה עם מאפיינים לובים (תמרים, חלולה, לבנה) א לכיוון החארה זג'ירה וחרה אל קבירה שהיום מכונים "אל מדינה אל קאדימה" (עיר העתיקה). המקום הומה אנשים. מלא צבעים, ריחות, רחובות צרים מאוד נקיים. כל רחוב מאופיין בסחורה: רחוב הזהב (אסיג'ה) רחוב אל עטרייה (תבלינים), דברי נחושת

מודרנים, שרות מעולה והפתעה... הושיבו אותנו בביזנס קלאס.

הטיסה היתה שלוש וחצי שעות במשך כל הטיסה הייתי מלא הרהורים: איך יקבלו אותנו, מה יעשה לי לראות את מקום הולדתי ואיפה למדתי ושיחקתי ו...גורשתי וגם איפה טבחו את משפחתו השלמה של דודי!

עלו בראש גם מחשבות שליליות כגון: האם בזמן שהותנו שם יקרה משהו דרמטי במזרח התיכון ונתקע שם...איך יגיב הרחוב ליהודים שחוזרים?

כשנחתנו, ראש הצוות של אנשי הביטחון ליוו אותנו לאורך כל הביקור (מארבעה עד עשר) ניגש אלי ובירך אותי ב"אהלן ואסהלן ליוואטאנאק" (ברוך הבה למולדתך), כבר לא הרגשתי כלום חוץ מהתלהבות גדולה. מיד נצמדה לאמא שלי אחות מוסמכת. ליוו אותנו למכוניות ואני מנסה לשאוב עם העניים כל פרט סביבי.

בית ספר לה סאלה

שמעצבים ויוצרים במקום. נכנסנו לבתים של פעם (שכוללים למעלה ולמטה) הפכו למעין "מיני מרכזי קניות" ואיפה שהיו החדרים כעת ישנם חנויות זעירות של זהב, בעיקר, בהם ניתן לקנות כלכל, דבלג', חדידה לירת' וכו'. בגלל החום אני קניתי לי 'מזגן נייד'...היא רואחה (מניפה). אני חייב לציין שבשוק לא היו הצעקות המאפיינים שוק בדרך כלל. בכלל נתקלתי בהרבה דרך ארץ.

לקחו אותנו לקשת של מארקו אוריליו, למזרקה הג'זלה ובכלל למרכז העיר: שארע עומר אל מוכתר ובטיילת על הים. הכל יפה, מסודר ונקי.

לומר את האמת, היינו להוטים להגיע כבר לבנגזי. הלכנו לישון מוקדם ולמחרת הייתה לנו טיסת בוקר מוקדם לבנגזי. חברת הטיסה הלובית נקראת 'אל בוראק' (שם הסוס איתו עלה מוחמד לשמים). פחדתי שיהיו מטוסים "מצ'וקמקים" אך חייב לציין שהמטוסים היו הצעקה האחרונה! וכאשר המטוס נחת כולם ברכו את כולם "חמדוללא לאסאעה" מעין ברכת הגומל.

לאחר שעה בדיוק של טיסה נחתנו בבנינה שדה התעופה

כניסה לבית שלנו

מיידן אל בלדיה בנגזי

"כשראיתי אותכם בוכים בה לי לתת לכם חיבוק חזק אך לא העזתי..." בית הכנסת (לשעבר) דווקא מתוחזק טוב מאוד. הנברשת הגדולה היא אותה נברשת שהיתה אז! רק שינו את הסמלים, ממגן דוד ומנורות ל...שתי וערב ותמונות תועבה, רחמנא ליצלן.

ביציאה מבית הכנסת נכנסנו למה שמכונה סוק אל ד'לם (השוק החשוך).

בלי להניד עפעף כבר הגענו לשעות אחרי הצהריים ועוד היה לנו לבקר בבית ספר בה למדנו (ובה למדו כל ילדי היהודים) היא אינסטיטוטו דלה סאלי. וכאן קרה מקרה מעניין. מכיוון ולא הצלחנו למצוא את הדרך לבית הספר אז הנהג טלפן לחבר שלו שלמד באותו בית ספר.

הסתבר שזכר אותי... העביר לי אותו בטלפון ו... הפתעת ההפתעות יוצא שזה לא אחר מבנו של ראש המשטרה של אז, חבר ילדות שהוריו היו החברים הכי טובים של הורי.

מיד ביקש שנבוא אליהם ולאחר הביקור בשני בתי הספר של הכמרים ושל הנזירות דהרנו לשם אך... הייתי קודם חייב להגשים חלום בן 43 שנה: בקשתי מאנשי הבטחון לעבור

של בנגזי, ממנו יצאנו עם מזוודה ו-20 לירות לוביות 43 שנה וחודש קודם.

יצאנו מבנגזי ב- 28/6/1967 - ונחתנו חזרה ב- 28/7/2010 מתחת למטוס התקרבו אלי שני "גורילות" ואמרו לי שהשר ציווה להם לא לעזוב אותנו לרגע, ושהם לרשותנו לאן שאנחנו רוצים.

הסברתי להם באיזה מקומות אנחנו רוצים לבקר, ויצאנו לכיוון העיר וההתרגשות גוברת מרגע לרגע!

המצחיק היה שבשלב מסוים התלבטו לאיזה כיוון לנסוע ואז אני הסברתי להם בפרטי פרטים איך להגיע לבית שלנו. ההפתעה שהצטיירה על פניהם הייתה גדולה!

ובכן ובסוף...בנגזי!! מהרגע שנכנסנו לכיוון מרכז העיר התחלנו לזהות את כל המקומות. עברנו על הטיילת הנפלאה. ראינו שבנו לפחות 3 בתי מלון מפוארים. איפה שהיה פעם מלון ברניצה כרגע יש מלון חמישה כוכבים בשם טיבסטי (בו התאכסנו ללילה).

האזור שמתחיל עם שארע (רחוב) עומר אל מוכתר בו היו מרוכזים רוב היהודים, כעת זה מדרחוב, סגור למכוניות.

החננו את המכוניות בשוק אל ג'ריד וירדנו ברגל בעוד שאנשי הבטחון התפרסו לאורך הרחוב. מרחב התלהבות לראות את הבית שלנו, התחלתי לרוץ דבר שגרם לגורילות להיבהל מעט.

עברנו לאורך הרחוב והכל צף מעמקי הזיכרון!! כאן הייתי קונה גלידה, כאן מכונת דרסה אותי ואת אחותי. זאת החנות של אליהו תשובה, כאן החנות של ויטוריו נעים, וזאת התמרוקיה של משפחת זרוק ו...הנה החנות של אבא! אנשי הביטחון נכנסו לפנינו ובקשו (או ציוו) לבעל החנות לאפשר לנו להכנס ולצלם והוא נענה בחיוב (הייתה לו ברירה??). נכנסנו לפיאצה מוניצ'י פיו (מאידן אל בלדיה). מצד ימין הבית של בדוסה, מאחורה שפיק אל חסאן (הספר) ובית מרקחת של סלח אל פלח... כל זה כבר לא קיים יותר! במקומם כל מיני חנויות בסגנון יפו העתיקה. הרבה עובדים זרים: אפריקנים תאילנדים.

פנינו ימינה לכיוון הרחוב של הבית שלנו. בזכרונותי דמיינתי את הרחוב יותר רחב. זה רחוב צר שנשאר בדיוק כמו שהיה לפני 43 שנים. שום שיפוץ לא בוצע עליו!

עלינו במדרגות לכיוון הבית שלנו וההתרגשות הגיע לשיא! לצערנו לא היה איש בבית לכן לא יכולנו להכנס אך צילמנו מכל הצדדים והמדרגות איפה שהייתי משחק עם החתולים שלי.

בפניה שמאלה משם נכנסנו לרחוב הסברי בו ממוקמת סלה אל קבירה (בית הכנסת הגדול). גם שם אנשי הבטחון "שכנעו" את הכמרים (היום היא כניסיה קופטית) לתת לנו להכנס ולצלם. הלב דפק על אלף פעימות וכשנכנסתי ועמדתי במקום שהיה ההיכל, הדמעות זלגו ללא הרף וללא שליטה!!

כשנרגעתי והבטתי סביב הופתעתי מאוד לגלות שכל אנשי הבטחון היו עם עניים אדומות ודומעות!! מחזה בלתי נשכח! אחד מהם אמר לאחותי:

החנות של אבי

האור ליהודים בשבת, הייתי לוקח להם את הדפינה לקושה (החמין למאפיה), אבא שלי היה לו שותף יהודי" וכן הלאה. היו כמה אנשי עסקים לובים שפנו אלי... לפרוטקציה! אמרו שאני מוכר בלוב, קוראים את המאמרים שלי בערבית "ובטח אתה קרוב למועמר..."

אני מסיים בנימה אופטימית ובתקווה ובתפילה שיתגשמו דברים חשובים לכולם. בביקור הזה נזרעו זרעים שייתנו, אם ירצה ה', פרי בקרוב.

השרים שחומי ובוזאייד דורדה

ארבעה שבועות בלבד לאחר ביקורו ההיסטורי בלוב קבל רפאל לוזון הזמנה נוספת מהנשיא קאדפי להשתתף בחגיגות ה-1 בספטמבר (יום המהפכה - יום העצמאות של לוב) זו פעם ראשונה שיהודי מוזמן לאירוע זה ע"י הנשיא.

עיתון אל שרק אל אוסט (המזרח התיכון) מופיע בלונדון והוא מוכר בעולם הערבי. מפרסם מאמרים מהעיתונות הישראלית, אך הוא ביקורתי כלפי ישראל.

שלטונות לוב מסרו על נכונותם לפיצויים של היהודים שחיו בטרופולי ב-1967 שמספרם נאמד כ-7 אלפים, זאת למרות שקדאפי לא היה אחראי לעזיבתם.

נאמר שהיהודים עזבו באורח וולנטרי, עפ"י בקשתו של מנהיג הקהילה דאז - לילו ארביב מראש ממשלת לוב. בכתבה נאמד רכושם ב-75 מילון דולר בנוסף ל-100 מילון דולר ערך הרכוש הקהילתי.

במהלך הביקור רפאל נפגש עם זייד עומר דודרה - ראש שירותי הביטחון וסליאמאן אל שחומי - האחראי לענייני חוץ של הפרלמנט הלובי.

רפאל מסר טלפונית לכתב העיתון ששמח שניתנה לו ולמשפחתו לבקר במקום הולדתו בלוב לאחר 40 שנים. התרשם לחיוב מפיתוחה של המדינה והקמת בתי מלון חדשים, אך ציין שהעיר העתיקה בבנגאזי נותרה כפי שהיתה.

רפאל ציין את יחסם הטוב של הלובים ואמר שהוא מתכוון לערוך ביקור נוסף ... לאחר החגים.

צבי גבאי

לחוף הים איפה שהיהודים היו הולכים... התפשטתי ונכנסתי לים מלווה בצחוקים האדירים של כל הפמליה!

כשהגענו לבית של החברים הותיקים מסתבר שהאמא שלהם עברה לפני שנתיים אירוע מוחי ולא מדברת ולא זזה... לכן הזהירו אותנו שייתכן ולא תזהה את אמי.

השר סולימן שחומי האחראי על קשרי חוץ של הפרלמנט הלובי

כשאמי נכנסה לבית, האשה הזאת התחילה לרעוד ופתאום קפצה ועמדה!! וניסתה

להתכופף בכדי לנשק את אמא שלי. כמובן מסביב כולם בכו, צחקו, התחבקו לאורך כמעט חצי שעה! כמובן נשארו שם כל הערב ולקראת חצות, אחרי כמה ליטורים של קפה, עוגות, פיצוחים, תה ומשקאות קלים... לקחו אותנו לארוחת ערב בחוץ... על טהרת דגים.

ולאחר כל האירוח הנפלא הזה שארך כארבע שעות, אמרו (לובים או לא לובים?) "הדי מוש ג'יה" (זה לא ביקור) יעני פעם הבא תשארו יותר ותוכלו יותר (שמסלינו) ... חזרנו לטריפולי והיום האחרון היה מיועד לפגישות החשובות.

נלקחתי לפגישה עם האחראי לקשרי חוץ של הפרלמנט הלובי, סולימן שחומי ועם השר למודיעין חוץ ובטחון פנים, בוזאייד דורדה.

הפגישה ארכה כשעתיים בה שוחחנו על כל הנושאים שרציתי לעלות כבר כמה עשורים. לאחר הפגישה עם השרים... ועד שהלכנו לישון... זה סיפור למאמר אחר בעתיד... אינשאללא.

לסיכום: חשבתני למצוא מדינה קרובה לעולם השלישי... בפרוש לא! טריפולי עיר מודרנית, מלאה כל טוב. השווקים מלאים. ראיתי אינטרנט קפה. בתי קפה. מכוניות חדישות (בניגוד לבנגאזי). משום מה אין בתי קולנוע לא בטרפולי וגם לא בבנגאזי. רואים סרטים בדי וי די. בכל הרחובות המרכזיים ובלונגומרה (טיילת על הים) ישנם מלא תמונות ענקיות של קדפי בכל מיני תלבושות אגב בבנגאזי... אף תמונה לא גדולה ולא קטנה... זאת אחת הסיבות שבנגאזי הרבה יותר מוזנחת מכוון ונאמר לי שבמשך 20 שנה לא העביר לה תקציבים. מבנגאזי יצאו הסנסוסיה ובבנגאזי ישנם האופוזיציונרים הכי גדולים נגדו. והוא... שונא את בנגאזי.

האנשים ברחוב נחמדים ואדיבים. גם שגילו שאנחנו יהודים פתאום כל אחד נזכר בסיפורי סבתא: "הייתי מכבה את

אמי ואחותי, רחל וריטה, מבקרות אצל חברים מילדות

מועמר אל-קד'אפי

Muammar al-Qaddafi

הועמדו לדין בפני שופטים סקוטים. בעקבות זאת הפשירו יחסי לוב עם מדינות רבות. לדוגמה, ב-2001 תיווך קד'אפי בשחרורם של בני ערבה אירופים שנחטפו בידי בדלנים במלזיה.

עם איטליה, לעומת זאת, מקיים קד'אפי קשרים הדוקים למדי ברציפות, ועם ברה"מ והגוש הסובייטי פיתח יחסי קרבה וקיבל סיוע, נשק והדרכה - על אף איבתו לקומוניזם.

מעמדו הבינלאומי של קד'אפי היה מעורר שנים רבות בשל תמיכתו בעשרות תנועות מחתרת וטרור - למן הצבא האירי הרפובליקני, כמה תנועות ניאואנציות, הבדלנים בקורסיקה, בסיציליה ובאנדלוסיה ומחתרות שמאלניות באמריקה הלטינית, ועד לבדלנים המוסלמים בתאילנד ובפיליפינים. הוא נחשב לבלתי-יציב ולקנאי (אף שבעסקי הנפט נהג תמיד בשיקול קר - אם כי בקשיחות), ויש הרואים בו אדם בלתי שפוי בדעתו, בהם כמה ממנהיגי מדינות ערב.

בדצמבר 2003 המם קד'אפי את מדינות העולם כאשר הודיע כי בכוונת לוב לחדול ממאמציה להשגת נשק להשמדה המונית, ולקבל על עצמה פיקוח בינלאומי ומגבלות נוספות בתחום. החלטה זו היתה תוצאה של מו"מ חשאי שהתנהל בין לוב לבריטניה וארה"ב בתשעת החודשים לפני כן. כמה חודשים לפני פרסום ההחלטה הסכימה לוב לקבל אחריות לפיצוץ מטוס פן-אם ולשלם פיצויים למשפחות הקורבנות.

החלטות אלו הביאו לתחילתו של תהליך התקרבות והפשרת יחסים בין לוב למדינות המערב, ובראשן בריטניה וארה"ב. צעדי פיקוח ראשונים שעשו גורמים בינלאומיים בלוב חשפו כי פיתוח אמצעי השמדה המוניים במדינה היה מפותח ומתקדם ממה שהעריכו רוב שרתי המודיעין בעולם (ובכללם אלו של ישראל).

ערביות ועם מדינות שכנות: מצרים (1969-1970, 1972-1973), סודן (1969-1970), סוריה (1970-1971), מלטה (1971), טוניסיה (1974), צ'ד (1981), אלג'יריה (נסיונות גישוש אחדים) ומרוקו (1984). כל הניסיונות האלה נכשלו.

בזירה הערבית נקט קד'אפי עמדה קיצונית, ותמך בגורמי חתירה והפיכה ובסיעות הקיצוניות שבקרר ארגוני המחבלים הפלסטיניים; בשנות ה-70 עשה את לוב לעמוד התווך של "חזית הסירוב" ("חזית העמידה האיתנה"). מדינות ערביות שונות, ובעיקר מצרים וסודן, ניתקו מדי פעם את היחסים עם לוב. מ-1978 התערב במלחמת האזרחים בצ'ד השכנה, אחרי שכבש כבר ב-1973 רצועת ארץ נרחבת שלה וסיפח אותה ללוב.

יחסיו עם מעצמות המערב היו לרוב עכורים ומתוחים, ובעיקר יחסיו עם ארה"ב ובריטניה (אף שאלה נענו לתביעתו, והחישו ב-1970 את פניו בסיסיהן הצבאיים מלוב, שעליו הוסכם עוד לפני ההפיכה שחולל). תמיכתו בתנועות מחתרת ובטרור וזמם ומלחמתו בגולים לובים במערב באמצעות חוליות חיסול ורצח הכבידו על היחסים בין לוב למדינות אלו, והביאו לניתוקם לתקופות ארוכות.

ב-1986 הגיעו הדברים לשיא כאשר תקפו מטוסים אמריקניים כמה אתרים בלוב, וביניהם ביתו של קד'אפי. אחדים מילדיו נהרגו, אבל הוא עצמו ניצל. ב-1988 הואשם קד'אפי במתן חסות למחבלים האחראים לפיצוץ מטוס פן-אם מעל לוקרבי שבסקוטלנד. קד'אפי ניא את להעמידם לדין בארץ נייטרלית, אך סירב להסגירם לארה"ב. בעקבות זאת הוטלו על לוב סנקציות מטעם מועצת הביטחון של האו"ם, שהוסרו ב-1999 משניאות קד'אפי להסגיר את שני המחבלים להולנד, שם

מועמר אל-קד'אפי (נולד 1942), קצין ומדינאי לובי; שליט לוב מאז 1969. בוגר מכללת קצינים (1963). נמנה עם הקצינים שחוללו הפיכה צבאית בלוב בספטמבר 1969; לאחריה היה לראש המועצה המהפכנית ולמפקד הכוחות המזוינים. ב-1972-1970 היה גם רה"מ ושר ההגנה.

דוגל במהפכות אסלאמית - סוציאליזם אסלאמי בגרסה מיוחדת לו, שהוא רואה בה תורה מגובשת, מעין "דרך שלישית" מקורית - לא קפיטליסטית ולא סוציאליסטית - לפתרון כל בעיות החברה והמדינה. את תורתו ניסח ב"ספר הירוק" (1976; חלק שני - 1978), וכפה אותה על לוב בקנאות (בעזרת שירות חשאי רב עוצמה). כמו כן ניסה להקנותה למדינות ערביות שכנות, ע"י איחוד לוב עמן או ע"י חתירה מהפכנית.

ב-1973 הכריז על "מהפכה תרבותית" ופקד על כינון "ועדות עממיות" שייטלו לידיהן את ניהול המשק והחברה (חוץ מהצבא ומשק הנפט) ויחליפו את הממשלה במתכונתה המקובלת. בסוף 1976 הכריז על הפיכת לוב ל"גמאהיריה" (מונח חדש שטבע, ופירושו בקירוב - "חברת המוונים"), שהמוסד העליון שלה הוא "ועידה עממית כללית", והרשות המבצעת - במקום הממשלה - היא "מזכירות כללית". הוא עצמו התייצב בראש המזכירות הכללית, אך במרס 1979 העביר את התפקיד לאחד מעמיתיו הזוטרים, והוסיף להחזיק רק בתפקיד מפקד הצבא ובתפקיד יו"ר המועצה המהפכנית (שבעצם אינה קיימת עוד). בלהט קנאות, ניסה קד'אפי לחולל איחוד עם מדינות

תל אביב - שנות החמישים

לא על הלחם לבדו

מאת: דינה דנון דבוש

הצלחתי לעלות על המסילה. הסעו אותי והגעתי לכל מיני מקומות רק לא לרח' שחיפשתי. למזלי מצאתי מישהו שידע שהרחוב נמצא בשכונת שפירא. שמתי פעמי לשם בקו 17.

השליחות ארכה שלוש שעות אך להפתעתי ציפורה היתה מרוצה שהסתדרתי. ביום השני הסבירה לי שאצטרך להכין את ההזמנות, לארוז אותן ולשלוח את החבילות לכל חלקי הארץ. בהמשך החליטה שאני מספיק אחראית כדי שאמלא את השליחויות לבנקים, עשתה עימי סיור בשני הבנקים המרכזיים איתם עבד המשרד: בנק דיסקונט ובנק לאומי שניהם אחד מול השני ברח' יהודה הלוי. הכירה לי את האנשים שמנהלים את החשבונות של המשרד והסבירה לי את תהליכי התשלום עבור משלוחי הסחורה מצרפת. המשרד היה ממוקם ביפו תל-אביב ליד שוק לוינסקי והיו שם יבואני מעדנים.

מר פקלמן היה מגיע כמעט כל בוקר עם בייגלים טריים, או בורקס טורקיים משובחים תוצרת בית שהיו נמכרים בעגלות, ממרחי זיתים משובחים ועוד דברים טובים והיה מכבד אותי. הטעם הנפלא עוד בפי והריחות הנהדרים עוד

נראה לי שהעבודה תתאים לך ויהיה לך מספיק זמן ללמוד". ומר ברגמן נתן לי את הכתובת. ניגשתי לרח' זבולון 2 לבית מסחר ליבוא יוסף פקלמן בע"מ. נכנסתי ומר פקלמן אדם בשנות השישים לחייו, עמד. הצגתי את עצמי. הוא קרא לגב' וורטהיימר, אישה נמוכה ורזה שבשל מידותיה הקטנות היתה אישה ללא גיל. ואמר לה מי אני. היא הבחינה בתחבושת שעל קרסולי, דבר שלא מתאים בדיוק לערה המועמדת לשמש כשליחה, אמרה משהו ביידיש. "זה שום דבר, אין לי בעיה כלשהי ברגל", הגבתי עוד לפני מר פקלמן. "את יודעת יידיש?" שאלו שניהם ביחד. "לא" עניתי.

נתקבלתי לעבודה בעודנו עומדים שלושתנו. ציפורה גלעדי, מזכירת המשרד קיבלה את פני בבוקר הראשון לעבודתי, הסבירה לי שהעסק הוא יבוא תרופות וצבעי קרמיקה מצרפת ושתפקידי למסור הזמנות של התרופות לעשרות בתי המרקחת שהיו פזורים אז בכל רחבי העיר, גם במקומות הנידחים ביותר. כבר ביום הראשון נשלחתי לשני בתי מרקחת הרחוקים זה מזה מרחק רב. האחד ליד בנין האופרה באלנבי ליד הים, לשם לא היתה לי בעיה להגיע אך בית המרקחת השני היה ברח' מסילת ישרים 17. לא

אמצע השיעור. דפיקה בדלת. "יבוא" רעם קולו של המורה ירמי ויגלר. היתה זו תלמידה מכיתה אחרת: "המנהל מבקש שדינה תיכנס אליו" אמרה. זו היתה השנה הראשונה שלי בבית ספר עירוני א' ערב ברח' מזא"ה בתל-אביב. חיבבתי מאד את המנהל, מר שמואל זילבר, עם עיניו הכחולות והטובות. בחדר המנהל נכח גם מורה לתנ"ך שלא לימד בכיתתנו. המנהל הציג אותי בפניו ואמר: "המורה ברגמן נתבקש על ידי אחד מחבריו לאתר לו נערה שליחה לעבודה של חמש שעות ביום.

מר יוסף פקלמן

הייתי רק נראית כבר-מין אלא הייתי באמת בר מין. מזל ענק, אלוהים אוהב אותי. אחרי כמה ימים נתן לי מר פקלמן את המפתח לכספת כדי שאקח את הכסף ישירות ולא איאלץ להסתובב איתו עד שאלך לבנק. עבדתי שם שנים עשרה וחצי שנים. סיימתי תיכון, נישאתי, ילדתי, התגרשתי, סיימתי אוניברסיטה, למדתי אביסלה יידיש וקצת רומנית. מר פקלמן היה אסיר תודה למר ברגמן על העובדת המוצלחת אותה כה אהב ואני שמחתי שמר זילבר בחר בי כשנתבקש להמליץ על נערה שליחה ובזכות זה הכרתי אדם מיוחד ומלא כריזמו, ממנו למדתי שהדבר היחיד שלא צריך רשיון יבוא או יצוא הוא הידע וההשכלה שלך.

"האדם שבך הולך אתך לכל מקום בלי רשות או רשיון מאף אחד" נהג לומר.

דינה בילדותה

בחוזקה. והוא מספר: "אתמול אחר הצהריים הגיע מנהל בנק לאומי מלווה בקופאי שנראה כמו בר-מין, רועד כעלה נידף והם טענו שבספירת הקופה בסוף היום הסתבר שחסרים חמשת אלפים ל"י." מבדיקה שערכו עלה שנמסרו לקופאי רק עשרת אלפים ל"י, והם הראו לי את פירוט רישום של השטרות ממנו עלה שאכן את הפקדת רק עשרת אלפים ל"י. הם דרשו את הכסף החסר, והוא ממשיך ומספר שהקופאי התחנן על נפשו ואמר שככל הנראה הסחתי את דעתו ולא שם לב שקיבל רק עשרת אלפים ל"י.

מר פקלמן המשיך וסיפר שהוא קיבל פיק ברכיים וכמעט והתעלף. הוא לא ידע מה לעשות והפתרון היה לפנות למשטרה שתיגש אלי הביתה ותברר מה עשיתי עם הכסף. בנסיון לאתר את כתובתי, פתח את מגירת השולחן שם אמור להיות מסמך כלשהו בו מופיעה כתובתי, ושם ראה מונחת לאחר כבוד חבילת הכסף החסרה. הרגשתי ממש לא טוב פיזית, הבנתי מבין השורות שהקופאי חשב שהפלתי אותו בפח. חסתי על הקופאי המסכן ועל מה שעבר עליו כאשר אני הייתי שאננה בבית-הספר.

גם חשבתי מה היה קורה אם מר פקלמן לא היה מחפש את כתובתי במגירה והמשטרה היתה מגיעה להורי הביתה? מאידך חשבתי ששפר עלי גורלי שאני לא שמתי לב שנתתי לו רק שתי חבילות. מה היה קורה אם הוא היה שם לב, ואני הייתי חושבת שאיבדתי את הכסף. מה הייתי עושה? בטח נשמתי היתה פורחת ולא

מלווים אותי. יום אחד, אחרי שעבדתי שם כמה שבועות, ניגש מר פקלמן לכספת הוציא שלוש חבילות של 5,000 ל"י כל אחת וביקש ממני להפקיד את הכסף בחשבון בבנק לאומי, הסביר לי שהכסף נועד לשלם לספק הצרפתי את התמורה עבור משלוח גדול של תרופות שעמד להגיע ארצה, ויצא מהמשרד. מדובר היה בסכום עתק באותם ימים. למיטב זכרוני משכורתי החודשית עמדה על 30 ל"י.

יותר מאוחר הלכתי לבנק שבאותם ימים היה בסגנון הישן והטוב. תיקרות גבוהות מאד, ריהוט עץ כבד ואיכותי. כשנכנסתי לשלם הרגשתי כאילו אני נכנסת לארמון מלא הוד. עושר מאופק ואצילי. היו שם שלוש קופות עם דלפקי עץ וחלונות זכוכית. הקופאים בזמנו עסקו רק בכסף מזומן ולא בשום מטלה אחרת. בתורי ניגשתי לקופאי שהתפנה. הקופאי היה צעיר ג'נג'י חמוד. התלוצצנו וניהלנו שיחה חביבה "אני רוצה להפקיד 15,000 ל"י" אמרתי והוצאתי את הכסף מהתיק ונתתי לו. קיבלתי קבלה על הסכום וחזרתי למשרד. למחרת בבוקר מר פקלמן הגיע לפני למשרד וקיבל את פני בניזיפה: "אתמול כמעט הגענו אליך הביתה עם משטרה".

נבהלתי. נשימתי נעתקה, הדם אוזל לי מהפנים ועיני דומעות, עוד בטרם שמעתי למה. משטרה לי? "כמה כסף הפקדת אתמול בבנק?" הוא שואל. "הבאתי את הקבלה" אני עונה: חמישה עשר אלף ל"י. "את בטוחה?" מה השאלות האלה, אני חושבת לעצמי וליבי ממשיך לפעום

אדוניס ואוהל של "מלך המלכים" מועמר

מאת: צבי גבאי
שגריר(בדימוס) ומזרחן

התרבות הערבית". לקידום השפה הערבית, אדוניס סבור, יש "לשחרר את המשכילים האסורים בגלל דעותיהם והשקפותיהם התרבותיות ולשחרר את בתי הספר והאוניברסיטאות מהמפקחים והמורים שאין להם תעודת הוראה, אך יש בידם 'תעודת קשר' לגורמי השלטון". אדוניס ביכה את רמתה הירודה של הערבית שבפי אלה המתיימרים ללמד אותה בבתי ספר. לפיכך, סבור אדוניס, שנולד וגדל בסוריה, שאין בהחלטת הנשיא הסורי "לשערב" שלטי החוצות כדי לקדם את הערבית שבעבר ידעה שגשוג, למרות שחדרו אליה מילים לועזיות.

פרשות ה"אוהל" וה"שערוב" מעידות על תחושת הנחיתות, בה נתונות סוריה ולוב. האחיזה ב"מסורת" ע"י קדאפי וב"ערביות" ע"י אסד נועדה לאותת לעמיהם שלא פסה הלאומיות והערביות, זאת לנוכח חזון החליפות האסלאמית של אל-קאעידה והפונדמנטאליסטים האסלאמיים.

אדוניס, כמשורר הידוע ניזאר קבאני בזמנו, משמיע באומץ את בקורתו בנושאים חברתיים ופוליטיים. בשל

התבטאויותיו הוא גורש בראשית 1995 מהתאחדות הסופרים והמשוררים הערביים, כאשר הביע את דעתו בזכות קשרי תרבות עם ישראל והפסקת החרם התרבותי עליה. הוא לא נרתע ואיננו חושש להסיר את המעטה המכסה את כוונותיהם האמיתיות של המנהיגים הערביים וחושף, באומץ לב, את תופעות העוני, אי השוויון החברתי והבערות השוררות בעולם הערבי. אדוניס איננו מושפע מהרושם, שנוצר בייחוד בעולם המערבי, כי מאז 2004, כאשר קדאפי הסכים לוותר על תכנית הגרעין והחליט לפצות את קורבנות הטרור הלובי האזרחי מעל לקורבי שבסקוטלנד ב-1988, כי לוב אכן השתנתה. לאמיתו של דבר "מלך המלכים" קדאפי ממשיך להנהיג בעריצות את בני עמו בלוב, ללעוג למערב ולנהוג בעוונות כלפי ישראל.

מן הראוי שבשם מסורת זו נשאל גם: למה לא בחר המנהיג בדרך שמניחי יסודות המסורת - מתוך כבוד להם והתברכות בהם - נהגו לנסוע בשיירות גמלים או בספינות? ולמה לא הזמין קדאפי את חברי המועצה המחוקקת, הצרפתית לפגוש אותו באוהל שהוקם, במקום ללכת אליהם.

ולמה הלך למלון "ריץ" כדי לפגוש אינטלקטואלים ונשות חברה בולטים, האם האוהל לא הוקם לאירוח אנשים אלה? מסכן האוהל וכמה מתענה המסורת שמיוחסת לו.

עלי אחמד סעיד אסתר (אדוניס)

אכן שאלות הראויות להישאל, אך קדאפי לא התייחס אליהן; הוא אף לא התארח באוהל שהוקם לכבודו בפריס. שערוריית האוהל חזרה על עצמה בביקורו של קדאפי בספטמבר 2009 בניו יורק, לרגל פתיחת עצרת האו"ם. אך בניו יורק האמריקאים היו פחות סבלניים לשיגיונותיו של קדאפי ופרקו את האוהל מיד עם הקמתו.

בניגוד לחנפנות של ח"כ טיבי וחבריו, ישנם אינטלקטואלים ערבים המעזים להפנות שאלות נוקבות למנהיגיהם, כפי שעושה זאת אדוניס. הוא אף יצא חוצץ כנגד בשאר אל-אסד, נשיא סוריה, שהורה על "שערוב" שלטי הפרסום הלוועזיים בחוצות ערי סוריה. אדוניס תקף בעיתון "אל חיאת" (7.10.07) את ההחלטה שאין בה, לדעתו, כדי להחיות ולקדם את השפה הערבית בדמשק, המתיימרת להיות "בירת

באפריל השנה ערך ח"כ אחמד טיבי ביחד עם משלחת מנהיגים ערביים ביקור רשמי בלוב. כמקובל שליט לוב, קולונל מועמר קדאפי, קבל את המשלחת באוהל מפואר, הניצב בסמוך למעונו בטריפולי; ובצעד יוצא דופן הוא אף אכל עם חבריה ארוחת ערב. חברי המשלחת התמוגגו מנחת מהמחווה ואחמד טיבי אף הכתיר את קדאפי כ"מלך המלכים של העולם הערבי". איש מחברי המשלחת לא שאל את קדאפי מדוע במדינה שיש לה עתודות נפט עצומות שוררים עוני, בערות ודיכוי עצומים. ומדוע לא מוצבים אוהלים גם ליד בתי בני העם בלוב. אך המשורר אדוניס כן העיז לשאול את קדאפי; עוד ב-2007!

תופעת האוהל זכתה לפרסום עולמי במהלך ביקורו הגרנדיוזי של קדאפי בפריס ב-2007. מנהיג לוב דרש ממארחו, הנשיא ניקולה סרקוזי להקים עבורו אוהל בגן ארמון מאריניי (MARIGNY). כך ביקש קדאפי ללגלג על הקידמה של התרבות המערבית וללעוג לתנאי החיים הנינוחים שהיא מספקת. האוהל הוסק, כמובן, בטכנולוגיה - יצירת כפיה של הציביליזציה המערבית, שקדאפי הפגין בוז כלפיה.

אדוניס, שם העט של עלי אחמד סעיד, בין הבולטים בהוגי הדעות בעולם הערבי, התייחס בביקורתיות חריפה כלפי האוהל שמנהיג "הקהילה העממית הלובית" (שמה הרשמי של לוב) הורה להקים עבורו בפריס. וכך, כתב אדוניס בסגנון המיוחד במדורו "מדאראת" (צירים) שהתפרסם בעיתון "אל-חיאת" הלונדוני ב-7/12/07:

אם האוהל הוא סימן לאחיזה במסורת אצילה, מן הראוי שבשם מסורת זו נשאל: למה לא מוצב אוהל כזה בכל עיר וכפר בלוב כדי שהמנהיג - המנחה יוכל להקשיב לטענותיו ומענותיו של בני עמו? מן הראוי שבשם מסורת זו נשאל: למה לא מוצב אוהל כזה לעניים, לנבחרים הערביים, מחוסרי העבודה, העשוקים, הזרוקים והחיים בשולי החברה?

שלאחר אותו יום, לא באה שנה לעיני, שקעתי בהרהורים, התנצחתי עם עצמי, הייתה לי המיית לב קשה והרוח בי סערה מאוד: "מדוע הייתי כל כך חלש?" מדוע הייתי מלא פחד? והלא הנערים האלה היו קטנים בני 11 או 12 שנה, מדוע לא דחפתי גם אני את אחד מהם אל המים? מדוע אני צריך לחשוב שהם יותר חזקים ממני? וצריך לומר, כי האירוע ההוא נחרט בזיכרוני היטב באין כל אפשרות לשוכחו. אמרתי, דבר זה הוא מסימני הגלות.

שנתיים לאחר מכן ואני בגיל 14 שנה לערך, חשתי כי אני מתחיל לחשוב אחרת וכן גם להתנהג אחרת, הייתי יותר רציני ויותר עיוני. סדר הכתיבה שלי התחיל להשתנות לטובה. הראיה שלי את העולם הייתה יותר ביקורתית ויותר בוגרת. לפחות החלתי להבין כי הרף התרבותי חברתי שלנו הוא נמוך מדי. מתוך היבט חוקרני כלשהו, הן זה התרבותי השכלתי והן זה הכלכלי חברתי היינו חיים במדרון. כוחותינו שעמדו לנו בכל המישורים היו דלים ומחוסרי יוזמה ואמצעים. אנחנו כאן בארצנו משתדלים לציץ ולהתאפר קצת שלא לצאת מבוישים מכל המחויבויות שלנו לתרבויות הנאורות. אני זוכר, כי באחד הימים בשעת ההפסקה, אני ניגש אל מורי לשון ודקדוק הוא המורה והרב הדגול דניאל ברנס ז"ל. המורה היה אז שעון כלשהו אל המעקה שבקומה א' וחיוך קל על פניו, התקרבתי אליו, אמרתי: על מה אדוני חושב? ואז הוא הרחיב את חיוכו ושתק. אמרתי: מורי! אתה יודע שאנחנו מבזבזים הרבה זמן יקר? ואז הוא שאל: איך? אמרתי, כל זמן שאין הלימוד עומד על רמה מקצועית גבוהה יוצא השכר בהפסד והולך לנו זמן יקר. והוספתי, אני רוצה לנסות לחבר ספר לשון ודקדוק. אני והמורה נכנסנו לכיתה ומכאן הלכה השיחה ושטפה את כלל תלמידי הכיתה. שעת השיעור הזה הייתה רב-שיח מעניין, ערני וסוחף. התעוררות לא שגרתית אחזה את כל תלמידי הכיתה והובעו דעות ורעיונות בעלי חשיבות חינוכית שצריך להסיק מזה מסקנות לגבי הימים העתידיים.

כשנה לפני קום המדינה, חשתי כי החברים שלי מהישיבה "נוה שלום" בעיר החדשה מדברים כבוגרים לכל דבר, שיחתם הפכה להיות רעיונית מאוד. הם מביטים בך רציניים ושומעים את דבריך מתוך כובד ראש והקשבה. יחסם אל הלימוד השתפר ביותר ונכרו בהם גילויי מרץ לעשות חיל בלימודיהם.

אפשר לחוש כי הייתה בתקופה הזו עשייה חינוכית לימודית מתקדמת, אבל, הכל בגבול האפשרויות הקיימות. כדי לפרוץ תחומים אל האקדמיה אין זה בנמצא. ההדים שלנו נשארו בארבע אמותינו.

זכרונות אפלות

מאת: ציון חלפון

השעה, הביא מספר תלמידים לידי החלטה כי הם יתרכזו בנקודת מקום מסוימת ומידי יום בבוקר באותו זמן שנקבע. הם יוצאים יחדיו ארבעה או חמישה תלמידים בצוותא ומשרכים דרכם לבית הספר, אלא שהבעיה נשארה חיה וקיימת עם שוב הילדים הביתה לעת צהריים, כי לא תמיד התאפשר לתלמידים להיות יחידיו.

והמעשה שהיה כך היה כאשר יום אחד לעת צהריים, בשווי הביתה יחיד, לאחר שחציתי רחובות מרכזיים והגעתי אל כיכר גדולה שעמדה בצומת רחובות. באמצע הכיכר פעלה מזרקת מים גדולה. בטבורה של המזרקה הוצב פסל מוצק של סוס ואביר עליו. מי המזרקה המו ורעשו, התרוממו אל על ונחתו אל מימיהם, התקרבותי אל שפת המזרקה ועמדתי להתבונן בתנועת המים. תוך כדי עמידה זו, נדחפתי לפתע אל תוך המים, נטבלתי כולי בתוך המים עם כל בגדי, ויחד איתם גם ילקוט הספרים שהיה בידי, וצריך לומר, כי צער גדול נצטערתי למראה עיניהם הצוחקות של שלושה נערים ערביים שעמדו בסביבה ונהנו מניצחונם. שוו בעצמכם, איך הייתי נראה באותם רגעים כשטיפסתי אל שפת הבריכה כדי להיחלץ החוצה. התביישתי לראות את עצמי כולי נוטף מים, הילקוט הפך לכלי חסר ערך וההליכה שלי התנהלה בכבדות הייתי בבחינת: "וכל רואי ילעמו לי יפסיתו בשפה יניעו ראש". האמת, חשתי את ההרגשה של אזלת היד ושל ה"אין אונים" של ילד יהודי מסכן שחי בגלות הארורה. בלילה

באחד הלילות, עוד טרם חבלי השנה יאחזו את עפעפי, מצאתי את עצמי ילד בן 12 שנה, בתקופה שנעלמה מאיתנו זה ששים וארבע שנים. באותו סרט דמיוני קצר, ראיתי את עצמי מתהלך ברחובותיה השונים של עיר מולדתי טריפולי דלוב, עיר בגלות ישמעאל על חוף הים התיכון. אף כי טריפולי גלות היא, אני יודע מה הביאני להיזכר באותה סמטה אפולולית או באותם רבעים צפופי "עמך" וכל מה שעיר זו יכולה להביא אתה, עכ"פ, אני הולך עכשיו לאטי בדרכי לבית הספר שבעיר החדשה, אני מתקשה מעט להזדרז משום שהרצועה הרוכסת את הסנדל עומדת להיקרע, וחששתי שאם אזרז את צעדי, הרי שבמשיכה אחת קטנה והרצועה ניתקת. משום כך, בהליכתי נראיתי כאדם צולע, אך לא בזה אנחנו דנים, כי בדרך הזו שהייתי עושה מדי יום בוקר וצהריים, יש מעברים שונים ומבואות מסוימים שההליכה בהם היתה בחזקת סכנה. וכשהייתי מצוי בטבור של מעבר כזה, הייתי מביט הנה והנה בתשומת לב מרובה שלא אחטוף ח"ו אבן קלע בראש ואפצע. במעברים האלה ארבו לפעמים נערים ערביים, ותלמידים מבני הקהילה היהודית, - לא אחת - נפצעו עד זוב דם. יש לפעמים שהייתי קולט תחושתית כי היום הולך להיות לי "שמח" במעבר הזה, והייתי בוחר לעשות מעקף מאחד הרחובות האחרים הבטוחים יותר, ואף על פי שדרכי לבית הספר הייתה מתארכת יותר, הייתי מעדיף זאת על פני הסיכון שיש במקום אחר, בבחינת דרך ארוכה וקצרה, ובכל זאת, ואף על פי כן, לא נמצא פתרון מוחלט לבעיה. צורך

דרכו של שמואל נעמן (שמללי) ז"ל חבר וגיס

מאת: שלמה צופן

דרכם, לבדם, ויש גם שהצליחו להגיע לטונוס ואף לעלות ארצה, שמללי היה באחת הקבוצות שהמדריך מסר אותם ישירות למשטרה, הייתה זו שעת לילה, השוטר התון קיבל אותם הכניס אותם לחצר התחנה שם המתין, בבוקר הגיע קצין, כאמור בהתחלה חשדו בהם כפושעים או מברחי סמים, הקצין דבר איתם וערך חיפוש בתיקיהם.

שמללי היה סקרן באופיו ועקב אחר חיפושיו של הקצין המקומי, בעת שערך חיפוש מצא שם שקית קטנה בתוכה היה טלית ותפילין, **הקצין סגר את השקית וקירב אותה לפיו נישק את השקית והחזיר אותה למקומה**, שמללי ראה כל זה בישר לחבריו שהקצין הוא לבטח יהודי והוא מקווה שיעזור להם לצאת מזה בשלום, ואכן התברר מאוחר יותר הקצין הודיע לאחד ממנהיגי הקהילה היהודית על הקבוצה, הקהילה היהודית בטונוס, התארגנה ולפנות ערב באו היהודים עם משאית לקחו אותם לטונוס, שם חילקו את המעפילים הלובים למשפחות טוניסיות שהעניקו להם טיפול ראשוני.

אחרי שהיה של מספר חודשים בטונוס ללא כל תוצאה לגבי עליה ארצה, שמללי וחלק מחברי הקבוצה נואשו חזרו לטריפולי, כשחזר מטונוס, מאוכזב פגשתי אותו לשיחה והצעתי לו שיצטרף אלינו להעפלה וכי אנחנו נמצאים בשלבים מתקדמים לקראת ההעפלה דרך הים לאיטליה, שמללי שלא הכרתי אותו היכרות אישית עד אז, הרשים אותי בכנותו בחוש ההומור שלו.

לאחר השיחה הזו הביע רצונו להצטרף לתנועת ההעפלה, הבטיח שיש ביכולתו לארגן סכום הכסף המבוקש, ואכן הצליח לעשות זאת. הצטרף לקבוצה, התקופה הייתה תוססת, שנינו פספסנו שתי ספינות, באחת אחותי אסתר ז"ל הצליחה לעלות, שברבות הימים היתה לאשתו, ספינה נוספת הגיע יחד עם צ'יצ'ו פדלון ז"ל, היה ניסיון להפליג במוצאי שבת, באותו ערב היה סוער מדי לכן הוחלט לדחות את

להם נזקים חמורים בהרוגים ובפצועים. אחריו שני המאורעות הללו, בהפרש של שלוש שנים, היישוב היהודי הקטן בטרפולי לא היה לו יותר ביטחון וביקש לעזוב את טריפולי. על הרקע הזה, והקמת המדינה, נוצר הצורך הדחוף לעלות ארצה בכל

דרך אפשרית. הדרך הפורמאלית, לנסוע בצורה סדירה, הייתה חסומה, הבריטים ששלטו הן בלוב והן בארץ, מנעו את הצטרפותם של לוחמים מטרפולי לכוח המגן בארץ סירבו לכל יהודי שביקש להוציא דרכון, ואילו, הצרפתים שהיו בשלטון בתוניס עצמו עין ובכך סייעו לתנועת ההעפלה לצאת מלוב.

השמועה הגיעה לטריפולי והנוער היהודי בלוב, לא חשב פעמיים. השיטה פעלה כך: התארגנו קבוצות של 8-10 בני נוער, יצרו קשר עם מדריכים ערבים שהכירו את הנהיג לטונוס ותמורת סכום כסף שנקבע בניהם, ליוו אותם בדרכם. הנוער התלבש בבגדי המקומיים בלבוש ערבי, כולם נסעו באוטובוסים לגבול טוניס ומשם ברגל.

יש סיפורים למכביר על התלאות והסכנות שהם עברו, החברה לקחו סיכונים חמורים, ראשית, לא הכירו את הערבים ולא את נאמנותם כי היו מקרים שהמדריכים הערבים מסרו אותם ישירות למשטרה הטוניסאית, שם נחקרו בהתחלה בחשד של פושעים וסוחרים סמים, וכשסיפרו את האמת על ניסיונם לעלות ארצה, או שהעמידו אותם למשפט או פשוט גורשו חזרה לטריפולי, היו מקרים שהמדריכים הערבים שדדו את הקבוצה, ועזבו אותם כך בקיץ בחום המדבר ללא אוכל וללא מים והחברה היו צריכים למצוא את

אחרי מלחמת העולם השנייה בין השנים 1946-48 עוד בהיותנו נערים, עת התעוררות הציונות של הנוער בטרפולי, בעידודם הפעילה של השליחים מארץ ישראל קמו תנועות נוער ציוניות, הצופים, מכבי הצעיר, בני עקיבה, אני הייתי חבר בתנועת הנוער ואילו שמללי היה חבר בתנועת הצופים, כל התנועות חינוכו ולימדו ציונות פעילה, לימוד עברית ואף לצאת להכשרה חקלאית, בני נוער מהתנועות עזבו את בתיהם ואת שיגרת יומם והלכו לכפר, לחיים חדשים לחיות ביחד בקומונה, למדו **איך להוציא לחם מן הארץ - מן האדמה**. ההכשרה נחרבה לדאבון הלב במאורעות של נובמבר 1945, הערבים התנפלו על היהודים רצחו בהם, אנו נשים יהודיות שרפו בתי כנסת בתי מגורים, מפעלים ובתי עסק. חברי ההכשרה אמנם ניצלו בנס מהפוגרום אך כל אמצעי הייצור והתפוקות נבזזו על ידם בפרעות הללו, הנזק בקרב הקהילה היהודית הכפרית והעירונית היה כבד מנשוא, אך, זה רק האיץ את התהליך לעליה ארצה.

בשנת 1948 שוב התנפל האספסוף הערבי על היהודים, אבל הפעם בזכות ההגנה שקמה בעידודם ובעזרתם של השליחים מארץ ישראל, ובזכות רכש האמל"ח (אמצעי לחימה), הצליח הישוב היהודי להשיב מכה ניצחת לערבים ולגרום

היציאה בכמה ימים, ביום חמישי באותו שבוע היינו 97 מעפילים מוכנים להעפלה לישראל.

התארגנו לקבוצות קטנות, כל קבוצה נשלחה לבית של אחד החברים, שמללי ביחד איתי ועוד 8 אחרים, היינו בביתו של יוסף גויטע ז"ל, שם התאספנו ביחד כ-40 מעפילים, ו"חגגנו" כביכול יום הולדת ליוסף, בחצות הלילה בדיוק הכול נדם, שמרנו על שקט מוחלט, כעבור זמן קצר, שמענו רעש של משאית על יד הבית, חלצנו נעלים בשקט גמור, עלינו על המשאית ונסענו לחוף גרגרש, המקום היה מוכר מניסיון קודם, חייכנו לספינה שתבוא.

בני השליח אחראי על המפעל, כינס את ראשי הקבוצות, הבטיח "שאצלו זה לא יקרה גם אם יצטרך לחזור מלב ים לאסוף את אלה שלא הצליחו לעלות על הספינה, שמחנו, אך הוא סיפר שבספינה התגלה חור וביקש עזרתנו, כל מי שיודע לשחות שלא יחכה לסירה שתיקח אותנו, אלא יגיע בכוחות עצמו לספינה, ימסור בגדיו לאחד או אחת החברות יכנס למים וישחה לכיוון הספינה, שאלתי את בני השליח, מה המרחק מהחוף לספינה? בני ענה כ-150 מטר, אני לא שחיין גדול אבל חשבתי לעצמי 150 מטר אני יכול לשחות בלי בעיות, חזרתי לקבוצה שמנתה כאמור 10 חברים, עדכנתי במה שקורא, סיפרתי להם גם על הבטחה של השליח שלא ישאר אף אחד גם אם יצטרך לחזור מלב ים, וכן על הבעיות שהתגלו בסירה שאמורה לקחת אותנו לספינה, בקשתו של השליח כי כל מי שיודע לשחות שישחה ויגיע בכוחות עצמו, הצבעתי על כל אחד מהקבוצה שיודע לשחות כולם ידעו ביקשתי להוריד בגדים ולשחות לכיוון הספינה, וכך עשו נשאר חבר אחד, נינו פלאח ז"ל ואחותי ג'ולי תבדל לחיים

ארוכים, אמרתי לנינו שמע, שנינו יודעים לשחות ג'ולי אחותי לא יודעת, מישוה צריך להיות איתה, אני מציע שאחד מאיתנו יישאר והשני ילך לשחות, תבחר אתה אם תירצה להישאר עם אחותי ואני אלך לשחות או ההיפך, נינו ענה לי שהוא מעדיף להישאר עם אחותי ולהגיע לספינה עם הסירה, באותו רגע הורדתי את בגדי נכנסתי לים יחד עם שמללי, בעיצומו של חודש דצמבר שמרנו על מרחק קרוב אך בהמשך תוך כדי שחייה אבדנו אחד לשני, שחינו ושחינו המרחק לספינה נשאר קבוע ואינו משתנה, לבסוף הגענו לספינה אחזתי בסולם

התחלתי לעלות על שלב הראשון של הסולם, פתאום נשבר, נפלתי למים, מלח אמר לי באיטלקית תשחה בינתיים, אני לוקח את הסולם לתקון, אחרי דקות ארוכות של המתנה במים הסולם הוחזר למקומו וסוף סוף בשעה טובה עליתי על הספינה. ציפיתי לרגע זה בירכתי שהחינו, בדקתי אם כל הקבוצה עלתה לספינה כולל ג'ולי אחותי ושמללי, לגמנו לגימת קוניאק והכניסו אותנו מתחת לברזנט, בבוקר קמנו להר של בגדים כל אחד חיפש את שלו, למחרת אחה"צ ישבנו כמה חברה על הסיפון לפטפט עם בני השליח שסיפר לנו על מה שקורה בארץ, המלחמה ועוד נושאים המעניינים אותנו.

ברומא התגלה לי הקשר הרומנטי המתהווה בין שמללי לאחותי אסתר ומאז לא נפרדו, עם הגעת ההורים לישראל נישאו, נולדו ארבעה ילדים רוני אביבה תמר ואלי, נולדו נכדים המשפחה התרחבה, שמללי שרת מספר שנים במשטרת ישראל, עבר קורסים, השתלב בתפקידי שטח היה בין היתר בלש, בתפקיד זה היה צריך להתמודד עם אנשי עולם תחתון, אנשים שסחרו בסמים, עסקו בפשיעה, הסתכן לא מעט אך הצליח למלא תפקידו במסירות ובאחריות ללא גבול.

אין לי ספק כי אם שמללי היה ממשיך בשרות היה מגיע לקצונה לדרגות ותפקידים בכירים, מסיבות כלכליות, משפחה גדלה איתה גדלו ההוצאות, השכר המשטרתי לא הספיק לפרנסת המשפחה, נאלץ היה לעזוב את המשטרה, יכול היה להשתלב בתפקיד מנהלתי, היה לו כל הכישורים לכך, אך העדיף לפנות לעבודת הבניין, עבודה קשה אך שם יכול היה להשתכר בשכר שיתאים לצורכי המשפחה גם בבנין עשה חיל,

ובהמשך מעסיקיו סמכו עליו ונתנו לו לנהל את העבודה, שמללי היה איש משפחה למופת ואב שדאג לחינוך ילדיו על ערכי היהדות והציונות, כשנה לפני מותה של אחותי אסתר ז"ל רעייתו של שמללי, מחלתה החמירה והייתה מאושפזת בבית חולים תקופה ממושכת, אסתר הייתה ידועה בתבשילה המשובחים, המזון שהוגש בבית חולים לא היה לטעמה, שמללי בעלה היה רוב הזמן איתה, סעד אותה על יד מיטתה וטיפל בכל מה שהיה צריך, אסתר שיתפה אותו בבעיית המזון המוגש של בית חולים, הציעה שהיא תדריך אותו איך לבשל, חומרים תבלינים וכו... הוא יבשל בבית, יביא את התבשיל לבית חולים, כך עשה והם אכלו ביחד.

לאחר שהתאלמן, החליט להמשיך לבשל אוכל עבורו ולא להזדקק למסעדות או אוכל מחוץ לבית הוא נעזר במרשמים, במשך הזמן הוא צבר ניסיון והתמחה בהכנת תבשילים לוביים טעימים היינו נפגשים בשמחות של המשפחה, יוצאים מהאולם ומרעש המוסיקה, תופסים פינה שקטה ומספרים אחד לשני על מה שקורה במשפחות, התפתחויות, ילדים, מספרים בדיחות צוחקים, אהבתי לשמוע את הסיפורים שלו המתובלים בחוש הומור, ראיתי אותו בכותל בחגיגת בר מצווה של נכדו ציון, לא היה מאושר ממנו, אהב אותו אהבת נפש, שש שנים אחרי מות אשתו לדאבון הלב הצטרף אליה לקבר אחד כפי שהוא תכנן.

ב-י"ד אייר תש"ע - 28.4.2010.

אהבנו את שמללי
אהבנו הסיפורים שלו
אהבנו את חוש ההומור שלו
נתגעגע אליו.

שמללי בחברת הנכדים והנכדות

איכונים בקהילה

מאת: יעקב חג'ג' - לילוף

ילדי שדה עוזיה "פרחי לבלוב" לומדים פיוטים נוסח יהודי לוב בהדרכתו ובהנהלתו של חברנו רחמים חסון

15.4.10 ב"מרכז מורשת יהודי לוב", התקיים "טקס יזכור" לנספים במלח"ע השנייה ולנופלים במערכות ישראל, והצדעה לצה"ל ולכוחות הביטחון, במעמד משפחות הנספים והנופלים, אל"מ פינקי זוארץ ומפקד סיירת הצנחנים.

2.5.10 ב"צלאת' בושאייף" - במושב זיתון, התקיימה ה"זיכרון" המסורתית של ל"ג בעומר

4.5.10 בבית-הכנסת "בית-אל לעריבה" בנתניה, התקיימה ה"זיכרון" המסורתית של ל"ג בעומר

25.5.10 בבית הכנסת "עץ חיים" באור-יהודה, התקיימה ה"הילולה" המסורתית של ר' כמוס עגיב זצ"ל.

16.6.10 ב"אוניברסיטת בן-גוריון בנגב", התקיים ערב לכבודו של פרופ' מוריס רומני, עם יציאתו לגמלאות.

5.7.10 בבית-הכנסת "עולי לוב" ביפו, התקיימה ה"הילולה" המסורתית של ר' כמוס פלאח זצ"ל.

8.7.10 ב"מרכז מורשת יהודי לוב", התקיימו בחירות למועצה החדשה של "הארגון העולמי של יהודים יוצאי לוב", הכוללת 45 חברים, שחלקם וותיקים וחלקם חדשים, נציגי 10 העמותות המרכיבות את הארגון העולמי, נציגי מייסדי הארגון העולמי ונציגי כלל המתפקדים לארגון העולמי.

13.7.10 ב"מרכז מורשת יהודי לוב", התקיימה קבלת פנים רשמית למר לואיג'י מאטיולי, שגריר איטליה בישראל, עם כניסתו לתפקיד.

18.7.10 ב"מרכז מורשת יהודי לוב", התקיים טקס השקת התערוכה של האומן יצחק בדש.

9.8.10 בבית-כנסת "שערי צדק" בנתניה, התקיימה ההילולה המסורתית של "זעיר דרנה".

12.8.10 ב"מרכז מורשת יהודי לוב", התקיימו בחירות להנהלת "הארגון העולמי של יהודים יוצאי לוב".

השגריר לואיג'י מאטיולי והקונסול גלוריה בללי

חברנו בנימין דורון, השגריר לואיג'י מאטיולי, רעיית סטפניה והגב' סימונטה דלה-סטטה נספחת תרבות של איטליה בביקור בבית המורשת

ותיקי הצנחנים טלי ודני בראון, תא"ל אהרון דויד, אוצר המוזיאון אבי פדהצור, קרן עזריה, צנחן וסופר זאב שמילוביץ' בביקור בבית המורשת

שימי אפרתי מסביר באיטלקית לשגריר

צלילי לבלוב בהופעה לפני ניצולי שואה בבית המורשת

תלמידי סעדיה גאון המאומצים ע"י הארגון העולמי בסדרת קונצרטים של הפילהרמונית

אורחים מפרדס חנה בביקור בבית המורשת

ברכות נאמנות

לזאב פקטור

עם סיום תפקידך כיו"ר הקרן לניצולי שואה
בריאות וחיים ארוכים
ותודה על כל העזרה
וברכות חמות

ליו"ר הנכנס אלוף במיל' **אלעזר שטרן**
קבל ברכתנו להצלחה ולשיתוף פעולה
הנהלת הארגון

ארגון היקפיה

הארגון העולמי של יהודים יוצאי לוב

ועדת בחירות תש"ע 2010

הודעה מיום 19.8.2010 על תוצאות הבחירות

להלן תוצאות הבחירות שהתקיימו למועצת הארגון ולמוסדותיו:

חברי מועצה נציגי ארגונים: יעקב חג'ל, צבי דרור, פרופ' מוריס רומני, ניסים לביא, גיעאן משה תשובה יצחק, זרזק יוסף, זרזק אברהם, יעקב ברנס, יואב דבוש, דוד ארביב, עמוס לגזיאל, עו"ד יעקב נחום, נמני אבנר, אבי פדהצור, רחמים חסון, מאיר כחלון, בנימין דרורן, יצחק בריגה שמעון מכלוף.

חברי מועצה נציגי מתפקדים: נחום גלבוע, דינה דנון, יולזרי תקוה, דורון צורי, מימון ניסים, בובליל אלי, שמעון דורון, אפרתי שמעון, רובין ניסים, גורן מיכאל, ארביב ג'אק, מימון יוסף, בית הלחמי ליאורה, זיגדון משה, כחלון יצחק, נעים ציון, צופן שלמה, אלדו בר נתן, שטרן עדנה, ניסים לחמיש, בריגה שלום.

מייסדי הארגון: בן ציון רובין, רמי כחלון, עו"ד צורי בן תורה, עו"ד דוד הגואל, יוסף גואטה (מושב עוזה), דוד זכות, ואוראל פלח.

חברי הנהלה נציגי ארגונים: מאיר כחלון, חסון רחמים, בנימין דרורן, זרזק יוסף, עמוס לגזיאל, דרור צבי.

חברי הנהלה נציגי מתפקדים: דורון דדוש שמעון, דנון דבוש דינה, דורון דדוש צורי, זיגדון משה, בית הלחמי ליאורה, צופן שלמה.

מנהל המכון למחקר יהדות לוב, ומנהל ואוצר המוזיאון וכן יו"ר הארגונים כדלקמן ישתתפו אף הם בשיבות ההנהלה מכוח תפקידם: עו"ד יעקב נחום, יצחק בריגה, פרופ' מוריס רומני, משה ג'עאן זרקיה, יעקב ברנס, אבי פדהצור.

חברי ועדת בקורת: דוד ארביב, אלדו בר נתן ורו"ח גיל דדוש.

יו"ר הארגון והנהלה: מאיר כחלון נבחר.

יו"ר זמני של המועצה: יעקב חג'ל לילוף

תודה לחברי ההנהלה היוצאת ולבעלי התפקידים על פועלם למען הארגון ואיחולי הצלחה להנהלה החדשה ולבעלי התפקידים החדשים.

עו"ד צורי בן תורה

יו"ר הועדה

"וכל מי שעוסקים בצרכי צבור באמונה, הקדוש ברוך הוא ישלם שכרם, ויסיר מהם כל מחלה, וירפא לכל גופם, ויסלח לכל עוונם, וישלח ברכה והצלחה בכל מעשי ידיהם, עם כל ישראל אחיהם ונאמר אמון"

(מתפילת שחרית לשבת לפי נוסח אשכנז).

יד ושם לנספים בשואה

איסוף ורישום קורבנות השואה מקרב יהודי לוב

במאגר השמות של "יד ושם": מתוך 712 יהודים, אשר נספו בשואה מקרב יהודי לוב, רק 280 מהם רשומים במאגר השמות של "יד ושם". אי לזאת, "הארגון העולמי של יהודים יוצאי לוב" נרתם לסייע ל"יד ושם", להשלים, ככל שניתן, רישום יתרת הנספים מקרב יהודי לוב, בפרויקט ההנצחה "איסוף שמות הנספים בשואה".

אנו קוראים לבני הקהילה, ליטול חלק בפרויקט הנצחה חשוב זה, ולרשום את שמות הנספים של כל אחד ואחד מהם באמצעות מילוי דפי היעד - טפסים מיוחדים המתעדים פרטים ביוגרפיים של הנספים, שבאמצעותם מתאפשר להנציח את הקורבנות ולהזדהות עם זיכרונם.

לקבלת דפי יעד למילוי ידני או לסיוע במילוי הדפים בידי מתנדב שיגיע אליכם, נא לפנות טלפוני: 02-6443808,

או בפקס: 02-6443409, או בדוא"ל: volunteers@yadvashem.org.il

ניתן גם למלא דפי יעד מקוון באתר של יד ושם:

www.yadvashem.org

ניתן להיעזר במרכז המורשת באור יהודה בטלפון: 03-5336268/72 וכן לקבל פרטים ולהוריד טפסים באתר הארגון העולמי:

www.livluf.org.il

ברצוננו לציין, כי דפי היעד יסייעו לנו להכין מצגת מעודכנת של הנספים ב"ביתן ההנצחה" לקורבנות השואה, שבמוזיאון יהודי לוב, באור-יהודה.

אנו פונים אליכם מעל דפי כתב העת "לב לוב": אנא אל תחסכו מעצמכם שיחת טלפון כי לכל איש יש שם, ולכל ילד יש את שמו ולנו אסור לשכוח אף לא אחד, זו הצוואה של הניספים. במאמר שכתב ידידנו איש הנהלת האירגון ז"ל ארביב, במפגש לזכר הניספים במונטה סאן סבינו שבאיטליה, ציטוט מתוך ראיון שהיה לראלף בלומנטל מהעיתון "הראלד טריביון" מה-26 בספטמבר 2006 וכך נכתב: כאשר נשאל שמעון ויזנטל מדוע הפך לצייד נאצים במקום להמשיך בקריירה רווחית של אדריכל? הוא השיב: "אני איש דתי מאמין באלוקים ובחיים שאחרי המוות, כשנגיע לעולם הבא ונפגש במיליוני האנשים שהושמדו, הם ישאלו אותנו מה עשית? תהיינה הרבה תשובות, אחד יאמר הייתי תכשיטן, השני יגיד שהתעסק בשוק שחור של קפה וסגריות אמריקאיות, אחר בנה בתים ואני אומר: לא שכחתי אתכם!".

לנו אסור לשכוח אותם - נפנה לאסנת שגיא טלפון: 02-6443808, ונדאג כקהילה שלא יהיה נספה מיהדות לוב שלא ירשם בהיכל השמות ביד ושם למצבת נצח.

ביקור ניצולי השואה בבית המורשת

ברכות ואיגולים לנצחיים

לחנה ודוד ארביב להולדת הנכדה	לחמה וצבי דרור להולדת הנכדה הבכורה
לעמוס סמיה להולדת הנכדה	למלכה ויעקב חג'ג' - לילוף להולדת הנכד ולבר-מצווה של הנכד יובל גלר
לישראל ולעדנה שטרן להולדת הנכד	לד"ר רמי חג'ג' - לילוף עם קבלת הדוקטורט בהצטיינות יתרה
לקמי ולעמוס לגזיאל לבר-מצווה של הנכד	לדוד פלח-קיש מרומא להולדת הבן הבכור

משתתפים בצער ובאבל

ידידנו וחבר הנהלת הארגון העולמי משה ג'יעאן-זרקניא עם מות הרעייה גינה ג'יעאן ז"ל ולא תוסיפו לדאבה עוד	משפחת דעדוש מרומא עם מות ראש המשפחה שלום (מינו) דעדוש ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.
למשפחת ארביב מאשקלון עם מות אם המשפחה מסו ארביב ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.	משפחת חג'ג' ממושב פורת עם מות ראש המשפחה מעמודי התווך של המושב ומאחורני הנפילים של הקהילה דיסי חג'ג' ז"ל נשמתו בטוב תלין וזרעו יירש ארץ
למשפחת ג'וילי ממיתר עם מות ראש המשפחה מנוחתו עדן	למוסא ג'וילי מרחובות עם מות ראש הרעייה ליזה ג'וילי ז"ל (הבת של ר' בשאני נעמן) מנוחתה עדן
למשפחת נעמן מרמת-פנקס עם מות ראש המשפחה ויקטור נעמן ז"ל חבל על דאבדין ולא משתכחין	לחנה ולמשפחת חדד מלהבים יעקב חדד ז"ל חבל על דאבדין ולא משתכחין

אירועים מתוכננים בקרוב

12.10.10 כנס ארצי, לציון יובל ה-60 לעליית ולקליטת יהודי לוב באוני' בר-אילן.

כנסים לזכויות לניצולי השואה

במלון גני דן באשקלון	2.9.10
כנס בנושא "השואה של יהודי לוב" ביד-ושם.	10.10.26
במרכז מורשת יהדות לוב באור יהודה.	21.10.10
יד ושם אוטובוסים יצאו מכל רחבי הארץ (הכנס בשיתוף עם יד ושם ומרכז האירגונים, הכנס כולל סיור במוזיאון וכיבוד. הזמנות תישלחנה.)	26.10.10
כנס בבת-ים.	11.11.10
כנס בכרמיאל.	18.11.10
כנס בנתניה.	25.11.10

כתב העת 'לב לב' מאתר גאזא...

שר התעשייה, המסחר והתעסוקה

י' סיון תש"ע
23 מאי 2010
2010-0154-1706

לכבוד
מר נחום גלבע
מייסד ועורך העיתון של יהודים יוצאי לב
רח' העין 4, ת.ד. 682
אור יהודה 60256

נחום שלום רב

מאשר בברכה קבלת מכתבך וכתב העת 'לב לב' מסי' 8.

כמו בעלונים הקודמים, גם בעלון זה ניכר כי תושבי זמן ומחשבה רבה, ועל כך טוב, יבורכו הכותבים והעורכים במלאכה וכמוכן אותה כמייסד עלון תרבותי ומיוחד זה.

אני רוצה לברך אתכם שוב על מעלכם ועשייתכם רבת השנים למען העצמאות ושחרור תרבותה של קהילת יוצאי לב בישראל, קהילה יקרה ואיכותית אשר יש לה תרומה גדולה לחיים בישראל בכל תחום שהוא – ועל כך תבורכו.

חיווקו ואימצו והמשיכו בפעילותכם הבורכה.

שר התעשייה, המסחר והתעסוקה
בנימין (מחלקת) בן אליעזר

נחום גלבע
מייסד ועורך כתב העת 'לב לב'
רח' העין 4, ת.ד. 682
אור יהודה 60256

שלום רב,

הנדון: כתב העת 'לב לב'

אני מודה לך על שהעברת ללשכתי את כתב העת 'לב לב', היוצא מטעם הארגון העולמי של יהודים יוצאי לב.

התרשמותי מאוד מכתב העת, מתוכנו ומעשרו, והנחיתי לעיין בכתבות ובמאמרים השונים המצויים באופן מופלא את מורשתם של יוצאי לב ואת תרומתם לחברה הישראלית ולעדיית ישראל.

אבקש להתייחס לחוק לשפירה על זכויותיהם למצוי של יהודי ערב ואיראן. אני סבור כי במעשה זה הוכיחה הכנסת את מחויבותה לישראלים יוצאי מדינות ערב ואיראן אשר סבלו לאחר הקמת מדינת ישראל לעוצב את בתיהם במדינות ערב ולחומרי רכוש רב מאחור. יהודים אלה זכאים יוצאי עבוד סבלם ורכושם וכל הסדר שלם שתידר חייב להתייחס לסוגיה זו.

אז לקבל שותקים ומסכים של 'לב לב' גם בעתיד.

בברכה
חייב יואל חסון

הכנסת

MK Yohanan Plesner

חייב יוחנן פלסנר

י"ח סיון, תש"ע
31 מאי 2010

לכבוד
מר נחום גלבע
מייסד ועורך
כתב העת 'לב לב'

הנדון: מכתב לכתב העת

שלום רב,

מורשת היהודים יוצאי לב היא סיפור מרשים של שפירה על הוזהות היהודית מל תנאים קשים ובסביבה משתנה. קהילת יחזי לב תרמה תרומה גדולה למדינת ישראל, מעדה שמירת על חיוניות וייחודיות, ומעשימה את החזון הציוני באופן מעורר התפעלות.

כתב העת 'לב לב' מייצג, יחד עם מרכז המורשת באור יהודה ובכלל פעילות הארגון העולמי של יהודים יוצאי לב, כיצד יכולת המורשת לאתר קהילה ולעודד פעלתנות ויצירה. כתב העת עצמו מציג את המיוזג בין סיפור המורשת מצד אחד וסיפור העכשווי והעתיד מצד שני.

ברצוני לברך אתכם על פעילותכם עד כה, ולאחל לכם עוד שנים רבות של עשייה והצלחה.

בכבוד רב,
חייב יוחנן פלסנר

26 במאי, 2010

לכבוד
מר נחום גלבע
מייסד ועורך כתב העת 'לב לב'
דובר הארגון העולמי של יהודים יוצאי לב
רח' העין 4, ת.ד. 682
אור יהודה 60256

הנדון: פניית לשכת השר יוסי פלד

- ברצוני להודות לך על פנייתך אלי ועל שליחת כתב העת 'לב לב' ללשכתך.
- קראתי בעיון את כתב העת, ומלבד עיצובו המושקע, נחשפתי למידע מרתק במגע ליהודים יוצאי לב וסיפוריהם האישיים אותם הם חולקים עם הקוראים. באמצעות הסיפורים והתמונות הנדירות מסתמרת היסטוריה ארוכת שנים, אשר מהווה ארכיון טעון ומעניין לבני משפחות יוצאי לב ולקהל הרחב. ניכר, כי באמצעות כתב העת ומרכז המורשת עושים ראשי יהדות לב, מאמצים אדירים בכדי לשמר את מורשת לב ואת הקשר החם בין יוצאי לב המתגוררים בארץ.
- אני מכיר את מרכז המורשת המרשים באור יהודה ואשמח לבקר בו בהקדם. שמעתי על הכנסת האורחים החמה למבקרים מרחבי הארץ ועל קבוצות גדולות של תלמידים ובני טער, הבאים לשמוע ולהכיר את יהדות לב.
- ברצוני להודות לך שוב על שליחת כתב העת ואשמח לסייע לך בהמשך.

בכבוד רב,
חייב יוסי פלד

השירה - האימפריאליזם היפה משירת שכנינו

החודש יצא לאור ספרו של השגריר לשעבר צבי גבאי "השירה - האימפריאליזם היפה", בהוצאת ספרי עיתון 77.

הספר כולל מאמרים הדנים בסוגיות השפות העברית והערבית, חשיבות ההבנה התרבותית וגעגועי האומה הערבית לרפורמות; כמוכן הספר כולל תרגום שירים ערביים קלאסיים ומודרניים של המשוררים הנודעים ניזאר קבאני הסורי, מחמוד דרוויש הפלסטיני, אדוניס הסורי, איליה אבו מאד'י הלבנוני, סועאד אל-סבאח וקאסם חדאד הכויתיים, אחמד אבו דהמאן הסעודי, מוחמד עלי פרחאט הלבנוני, עבד אל עזיז אל-מקאלח התימני וכן שירים פופולאריים של הזמרת הנודעת אום כולת'ום.

המשורר רוני סומק כתב בהקדמה לספר: "במשך שנים נתפסה הערבית במקומותינו כשפתו של האויב. השפה הנפלאה הזאת נדחקה מהאוטוסטראדה לדרכי עפר. לא הקשיבו לה, לא סלסלו אותה, לא נתנו לה להיות חלק מפס הקול של הסביבה... צבי גבאי הוא המאהב של השפה הזאת. הוא מחזר אחרי המילים, מזמין אותם לרחבת הריקודים כדי להתאים להן צעדי עברית. התרגום מבחינתו הוא כוריאוגרפיה שתפקידה להפוך את הריקוד הפרטי לריקוד של כולנו". ירושלים - יולי 2010

תולדות יהודי לוב

הספר "תולדות יהודי לוב", הנו ריכוז של מחקרים רבים על יהודי לוב, של ההיסטוריון יעקב חגיג-לילוף, מנהל המכון ללימודים ולמחקר יהדות לוב. ספר, המגולל את קורותיהם של היהודים בלוב כרונולוגית, מראשית התיישבותם בלוב ועד עלייתם וקליטתם בארץ, וכולל מספר נספחים חשובים.

הספר בכריכה קשה ומהודרת, 400 עמודים, 250 תרשימים, מסמכים, תעודות ותמונות, שחלקם מתפרסמים כאן בפעם הראשונה. כמו-כן, מרוכזת בספר רשימה ביבליוגרפית של 355 ספרים ומאמרים בעברית, שיצאו לאור על תולדות יהודי לוב ומורשתם עתיקת-היומין.

לספר נקבע מחיר עממי של 50 ש"ח בלבד. ניתן להשיג הספר אצל במרכז מורשת יהודי לוב, אור-יהודה בטל': 03-5336268/72 מאיר כחלון, יו"ר הארגון העולמי של יהודים יוצאי לוב * ניתן לרכוש הספר גם בתרגום לאיטלקית

אנחנו חתומים!!!

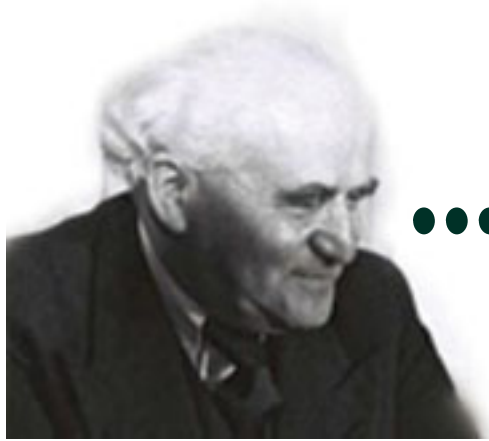
Or Yehuda
Museum of Libyan Jews

4 Hagolan Street
Or Yahuda

phone: +972-3-5336268
fax: +972-3-5333456
email: luv@bezeqint.net.il
website: www.livluv.org.il

The Association of European Jewish Museums (AEJM) will, by institutional and corporate effort.

מאבקי הגנרלים...

אבל עמשה עושה פאשלה - הוא מאחר להגיע עם הצבא לדכא את מרד שבע בביכר, והמצב רע- ויואב מבין שזאת ההזדמנות שלו לחסל את הרמטכ"ל שיבוא במקומו... וכך כתוב:

שמואל ב פרק כ: (ט) ויאמר יואב לעמשה השלום אתה אחי ותוחז יד ימין יואב בזקן עמשה לנשק לו: (י) ועמשה לא נשמר בחרב אשר ביד יואב ויכהו בה אל החמש וישפך מעיו ארצה ולא שנה לו וימת: ובכן, כך סוף סוף מקבל יואב את הג'וב, אחרי שחיסל את המועמדים המיתחרים. בינו - יואב היה הורג את עמשה גם אם לא היה מחדל כי המחדל של עמשה היה שהוא שתק, כאשר דוד הציע לו את תפקיד הרמטכ"ל. תגיד בקול רם, סמבל, אני לא מועמד!

שמואל ב פרק כ: (כג) ויואב אל כל הצבא ישראל ובניה בן יהוידע על (הכרי) הכרתי ועל הפלתי:

פסטורליות צבאית במיטבה.

קורא דוד לבנו שלמה, ומסביר לו שחשוב שיואב, הבן דודה שלו לא ימות מזיקנה וכך כתוב:

מלכים א פרק ב: (ה) וגם אתה ידעת את אשר עשה לי יואב בן צרויה... (ו) ועשית כחכמתך ולא תורד שיבתו בשלום שאול" מרגע ששלמה עולה לשלטון לאחר מות דוד מבצע את הפקודה ומוציא להורג את קרוב משפחתו מבלי להניד עפעף.

יואב, המפקד העליון, ותחתיו (הדובר בניהו) בניה בן יהוידע, מפקד הכוחות המיוחדים - הכרתי והפלתי.

יואב לא העלה על דעתו שחשוב להיזהר ממנו. הסכת ושמע.

- נשמע לך מוכר, השם בניה בן יהוידע? נו, זה האיש, שאחרי מות דוד מקבל קידום, ומתמנה על ידי שלמה המלך לרמטכ"ל. תפקידו הראשון - להוציא להורג את הבוס שלו, את יואב, בפקודת שלמה, והוא מבצע את הפקודה ללא היסוס. פעם, סגן היה שמח להרוג את הבוס. אך היום הסגן אוהב אהבת מוות את הבוס. בקיצור- היו זמנים...

לסיכום - היום, אין תחרות על תפקיד הרמטכ"ל... ואין מיסמכים סודיים... ואף אחד לא רוצה להיפטר מאף אחד... וכל המערכת פועלת בהרמוניה מופלאה... מזל שצה"ל מפיק את הלקח ולומד מהנסיון של העבר. רק לקרוא את התנ"ך.... נחצה.

המסמך הסודי לעיתונות לפיו נתן דוד פקודה לחסל קצין בכיר כדי לקחת את בת שבע, ואם הדבר הזה יוודע נראה אם הצבא ימשיך להיות נאמן לו...

- אז מה קורה עם יואב?
- הוא מציע שיואב, ישאר רמטכ"ל, ויואב ידאג שהצבא יציית ויהיה נאמן לדוד.
- יואב, למרות היותו רמטכ"ל היה לו חוש הומור ואהב לספר בדיחות, כמו היום... בפיו היתה תמיד הבדיחה על הבלונדינית שאמרה לרופא השיניים- נכון שלשני לא יכאב היום!?

בין כל הדמויות שהיו, היה איזה שמאלן אחד מרגיז, נתן הנביא, נאחס לא רגיל, שתמיד זרק רפש, וניסה תמיד לעשות רעש וליכלוכים. הביא את משל כיבשת הרש, ואמר לדוד אתה האיש האשם בכל הסיפור

דוד לא התייחס ואמר את האימרה: "הכלבים נובחים, והשיירה עוברת" אך דוד לא הדיח את יואב כי יואב לא דיבר והוא נשאר על משמרתו כל עוד דוד מכהן בתפקיד שר הביטחון.

בדרך לפיסגה ולרמטכ"לות היה ליואב עוד שני מתחרים רציניים על התפקיד - את שניהם חיסל במו ידיו. לא היתה ברירה, הם רצו את התפקיד שלו, ובטובות הם לא השתכנעו לפרוש מהמרוץ.

אחד, אבנר בן נר, שהיה רמטכ"ל אצל שאול המלך ובעל ותק קרבי, ולכן היה עם סיכוי גבוה להיות גם רמטכ"ל אצל דוד. אבנר בן נר מגיע בסודיות אל דוד, ומציע לדוד את ממלכת שאול, וכתמורה אבנר יקבל את הרמטכ"לות גם על ממלכת דוד וגם על ממלכת שאול. וכך כתוב: שמואל ב' פרק ג': (כא) ויאמר אבנר אל דוד אקומה ואלכה ואקבצה אל אדני המלך את כל ישראל ויכרתו אתך ברית ומלכת בכל אשר תאווה נפשך וישלח דוד את אבנר וילך בשלום:

יואב שומע על הפגישה הלילית, מקבל חלסטרה, מצליח להחזיר במימרה את אבנר לחברון, ורוצח אותו. וכך כתוב:

שמואל ב פרק ג: (כז) "וישב אבנר חברון ויטהו יואב אל תוך השער לדבר אתו בשלי ויכהו שם החמש וימת:"

בקיצור, מועמד ריאלי ראשון עוזב את הבמה ונאסף אל אבותיו. נשאר לנו השני... היה עוד אלוף נוסף בדרכו של יואב, ושמו עמשה בן יתר. הוא היה רמטכ"ל אצל אבשלום, כשמרד אבשלום באביו, מציע דוד לעמשה את הרמטכלות, במקום יואב, כך כתוב -

שמואל ב פרק יט: (יד) "ולעמשה תאמרו הלא עצמי ובשרי אתה כה יעשה לי אלקים וכה יוסיף אם לא שר צבא תהיה לפני כל הימים תחת יואב:"

התחייבות חגיגת שלא משאירה מקום לספק מה יהיה גורלו של יואב, הוא שומע, שהוא בדרך לפנסיה מוקדמת... "ועמשה בן אביגל אחות צרויה אם יואב:" דהיינו - בן דודה של יואב - שוב מישפוחה.

להנות קצת מסאטירה... הרי לכם דו-שיח סאטירי מעניין.

- ובכן אתה זוכר, מה היה השם הפרטי של ראש הממשלה ושר הביטחון האגדי, בתחילת ימי המדינה?

- כן, כן... דוד
- ושם המשפחה?
- בן גוריון.
- לא, לא, לא!
- אז מי?
- בן ישי.
- דוד בן ישי?

- ומה שם משפחתו של הקצין יואב שברשותו מסמך מאוד חשוב שעד היום מחפשים את המקור שלו?

- מי? יואב גלאנט?
- לא! יואב בן צרויה.

- ומה הקשר בין יואב בן צרויה לדוד בן ישי?

- אז ככה:
לדוד היתה אחות, ושמה צרויה. אי לכך, יואב היה אחין של דוד, ודוד היה הדוד של יואב. כלומר מישפוחה...

- מה הקשר עם המסמך הסודי שעד היום לא מוצאים אותו?

- עכשיו, בוא נדבר על המיסמך הסודי. - זה המיסמך, שדוד שלח ליואב בקשר לבת שבע ואוריה, ודאי זכור לך....
- נכון, נכון.
- וכך כתוב:

שמואל ב פרק יא: (יג) ויהיה בבוקר ויכתב דוד ספר אל יואב (טו) ויכתב בספר לאמר הבו את אוריה אל מול פני המלחמה החזקה ושביתם מאחריו וניכה ומת:" הפקודה מבוצעת, אוריה נשלח לקו הראשון במלחמה ונהרג. המיסמך לא הוחזר לדוד עד היום... אין אפילו העתקים ממנו...

- כעת דוד חייב לשמור על מעמדו של יואב, כי יואב ידע את תוכן המסמך ולא רצה שידליף אותו לאמנון אברמוביץ' ורוני דניאל של אז, אחרת תקום שערויה נוראה.

- מדוע?

- אם דוד מדיח את יואב לפני סוף הקדנציה הוא מוציא מהכספת את

המאמר הבא מהעיתון "ניו יורק טיימס" דן במחקר גנטי המפרך את התיאוריה של שלמה סאנד בספרו "המצאת העם היהודי".

המחקרים מצביעים על הדמיון בגנטיקה של היהודים

מאת: ניקולאס וויד

הסבר אחד לכך הוא העובדה שהמוצא שלהם היה מאותה אוכלוסיה באירופה. הצוות של עצמון-אוסטרר גילה כי החתימה של הגנום אצל אשכנזים וספרדים מאד דומה לזו של יהדות איטליה ובכך העלה את ההשערה שהאוכלוסיה של היהודים בעת העתיקה בצפון איטליה נישאה לאיטלקים ומכאן המוצא המשותף. האשכנזים הופיעו לראשונה בצפון אירופה בסביבות שנת 800 אבל ההיסטוריונים חושבים שהם הגיעו לשם מאיטליה.

הסבר נוסף שעשו למעשה להשלים את הראשון הוא שהיו הרבה יותר נישואי תערובת מאשר היה צפוי בין שתי הקהילות בתקופת ימי הביניים.

לדבריו של אהרן רודריגז היסטוריון מאוניברסיטת סטאנפורד, הגנטיקה מאשרת מגמה שגם ההיסטוריונים הבחינו בה: שהיה קשר רב יותר בין אשכנזים לספרדים מאשר ההשערה הראשונית כאשר איטליה משרתת כבורג מרכזי בחילופין.

שם משפחה שכיח בקרב יהדות איטליה הוא מורפורגו- שפירושו מישוה מאזור מארבורג, גרמניה. דר' רודריגז הוסיף כי אחד השמות הנפוצים ביותר בקרב היהודים הספרדים שהתיישבו באימפריה העות'מאנית היה "אשכנזי" - מה שמציין כי הרבה אשכנזים הצטרפו לקהילה הספרדית במקום.

לדברי דר' רודריגז, שני הסקרים הגנטיים מציינים "כי יש הרבה מוצאים משותפים לשתי הקבוצות אבל היו גם קשרים מקיפים והתיישבויות".

השפה העברית יכולה הייתה לשמש כשפה בינלאומית בין הקהילה האשכנזית דוברת האידיש לבין הספרדים שדיברו לאדינו. לדברי דר' שיפמן אשר התייחס לתקופת ימי הביניים, "כאשר יהודי פגש יהודי הם דיברו ביניהם עברית".

ההיסטוריונים: "אני כל הזמן מתרשם מהצורה שבה חוקרי הגנטיקה ממשיכים לנוע קדימה עם פרויקטים חדשים ומאירים את מה שאנו יודעים על ההיסטוריה" אמר לאורנס ה. שיפמן, פרופסור ללימודי היהדות באוניברסיטת ניו יורק.

אחד הסקרים נערך על ידי גיל עצמון מבית הספר לרפואה על שם אלברט איינשטיין ועל ידי הארי אוסטרר מאוניברסיטת ניו יורק. הסקר מופיע בכתב העת האמריקני לגנטיקה אנושית העכשווי. סקר אחר בראשותו של דורון מ. בכר מהקמפוס של המרכז הרפואי רמב"ם בחיפה ועם ריצ'ארד וילמס מאוניברסיטת טארטו מאסטוניה, פורסם במהדורת יום שלישי של "טבע".

דר' עצמון ודר' אוסטרר פיתחו דרך לתזמון אירועים דמוגרפיים על פי מרכיבים גנטיים משותפים לקהילות שונות של יהודים. החישובים שלהם הראו שיהודים מעירק ומאירן נפרדו מקהילות אחרות של יהודים לפני כ-2500 שנה. ממצא גנטי זה משקף לכאורה אירוע היסטורי- הרס בית המקדש הראשון בירושלים על ידי נבוכדנצר בשנת 587 לפנה"ס והגליית יהודים רבים לעיר הבירה שלו בממלכת בבל.

לדברי דר' עצמון המרכיבים הגנטיים המשותפים של כל קהילה יהודית, משויכים זה לזה ברמה של בני-דודים מדרגה רביעית או חמישית באוכלוסיה הרחבה; כלומר פי 10 גבוה יותר מאשר מערכת היחסים בין שני אנשים שנבחרו באורח אקראי ברחובות העיר ניו יורק.

על פי שני הסקרים, ליהודים אשכנזים וספרדים יש בערך 30 אחוז מוצא אירופאי כאשר רוב האחרים מקושרים למזרח התיכון. דומה כי שתי הקהילות מאד דומות זו לזו מבחינה גנטית- דבר שאינו צפוי מאחר והם חיו בנפרד תקופה ארוכה כל כך.

הקהילות של היהודים באירופה ובמזרח התיכון חולקים גנים רבים שירשו מהאוכלוסיה היהודית של אבותיהם אשר חיו במזרח התיכון לפני כ-3000 שנים למרות שכל קהילה נושאת גנים ממקורות אחרים- בדרך כלל של המדינה שבה הם חיו.

זו המסקנה של שני סקרים גנטיים - הראשונים אשר השתמשו בכלים לסריקה רחבה של הגנום כדי להשוות קהילות רבות של יהודים ברחבי העולם.

ההפתעה העיקרית שנבעה משני הסקרים הייתה הקרבה הגנטית של שתי קהילות יהודיות מאירופה- האשכנזים והספרדים. האשכנזים שגשגו בצפון ובמזרח אירופה עד להשמדתם על ידי שלטון של היטלר ימ"ש וכעת רובם מתגוררים בארה"ב ובישראל. היהודים הספרדים הוגלו מספרד ב-1492 ומפורטוגל בשנת 1497 ועברו לאימפריה העות'מאנית, לצפון אפריקה ולחולנד.

שני הסקרים אודות הגנום הרחבו מחקרים המבוססים על הכרומוזום Y ועל המרכיב הגנטי הנישא על ידי כל הגברים. הם הפריכו את הרעיון שהוצע בשנה שעברה על ידי ההיסטוריון שלמה סאנד בספרו

"המצאת העם היהודי" ולפיו ליהודים אין מוצא משותף, אלא הם תערובת של אנשים מאירופה ומרכז אסיה אשר הפכו ליהודים בתקופות שונות.

לכל קהילות היהודים מאירופה, המזרח התיכון וקווקז יש מוצא גנטי בסיסי המוביל חזרה לכיוון הלבאנט; ליהדות אתיופיה ולשתי קהילות של יהודים מהודו יש גנטיקה קרובה במיוחד לאוכלוסיה המארחת שלהם.

הסקרים מספקים מידע עשיר אודות מוצא גנטי שיש בו עניין רב עבור

מתי ואיך הומצא העם היהודי?

שלמה זאנד, 2007

שלמה זאנד נולד בלינץ שבאוסטריה, בן להורים יהודים ניצולי השואה מפולין. בשנתיים הראשונות לחייו שהה במחנה עקורים בטרנאוונשטיין שבגרמניה, ולאחריהן עלה לישראל עם הוריו ב-1948. המשפחה התגוררה תחילה ביפו, האב עבד כשליח ושומר לילה, והאם עבדה בניקיון. שניהם סירבו מתוך עקרונות לקבל שילומים מגרמניה המערבית. בגיל 16 הוצא הנער שלמה מהתיכון (עירוני ז') והלך לעבוד כפועל במפעל לייצור מכשירי רדיו. בערבים למד בקורס לאלקטרוניקה.

בשנים 1965-1967 שירת בצה"ל בנח"ל, בין השאר בקיבוץ יד חנה. ב-1967 היה חייל בחטיבה הירושלמית ובמלחמת ששת הימים נלחם בירושלים.

ספרו של שלמה זאנד שראה אור בשנת 2008 בהוצאת רסלינג מיועד לציבור הרחב. הספר מתמודד עם מסורת ההיסטוריוגרפיה הפרוטו-לאומית והלאומית שהעלתה על נס את קיומו של עם יהודי מאז יציאת מצרים. מתוך דיון תאורטי בסוגיית הלאומיות ובהשראתם של בנדיקט אנדרסון וארנסט גלנר הספר מבקש לפרק את הנרטיב הציוני שלטענתו של זאנד, המציא את העם היהודי כדי לייצר לאום חדש. המצאת העם היהודי לדעת זאנד התבססה על התנ"ך כספר היסטוריה ועל המיתוס הנוצרי של הגליית היהודים עם המרד הגדול, וכך יצרה, לשיטתו, היסטוריה לאומית ארוכת טווח שלא הייתה ולא נבראה. זאנד מאמץ את ההשערה לפיה היהודים כלל לא גלו מארץ ישראל, והערבים ששכנו בארץ במהלך הדורות הם במידה רבה צאצאיהם. זאנד סובר כי היהדות הייתה המונותאיזם המערבי הראשון שפתח במסע המרת דת המוני ומוצאם של היהודים הוא רב גוני ועשיר הרבה יותר ממה שמקובל לחשוב. לטענתו יהודי אשכנז הם בעיקרם גרים שמוצאם בממלכת כוזר, מקורם של יהודי תימן בממלכת חימיר ואף יהודי צפון אפריקה וספרד הם ברובם גרים. היהדות היוותה לפיכך ציוויליזציה דת ייחודית ולא עם זר ונודד כפי שהאנטישמיים ולאחר מכן, חלק מן הציונים ראו אותה. בסיכומו של הספר דן זאנד בפוליטיקת הזהויות האתניסטיסטית במדינת ישראל ומביע את חרדתו מעתידה של פוליטיקה זו.

התזה של זאנד עוררה דיון ציבורי נרחב בישראל ובעולם. [7] ובפרט תגובות נגד וביקורות שליליות רבות, מכיוונים שונים. לדעת מבקרי, זאנד לוקה אירועיים נקודתיים ומינוריים בהיקפם בהיסטוריה היהודית ובונה מהם תאוריה מפוקפקת במהימנותה, על מנת לבסס את השקפתו הפוליטית האנטי-ציונית ביסודה.

על ספרו זה קיבל זאנד במרץ 2009 את פרס העיתונאים הצרפתיים "היום" עבור שנת 2009.

The Invention of the Jewish People

DNA Analysis

A New York Times article on the same studies notes they "refute the suggestion made last year by the historian Shlomo Sand in his book *The Invention of the Jewish People* that Jews have no common origin but are a miscellany of people in Europe and Central Asia who converted to Judaism at various times.

The genetic study is consistent with the view promoted by Sand that, "from the time of the Hellenistic Jewish writers in the second century BCE to Philo Judaeus of Alexandria in the first century CE, not only was conversion favorably received, but some of the writings actually promoted it." Thus the study states: The Middle Eastern [Jewish] populations were formed by Jews in the Babylonian and Persian empires who are thought to have remained geographically continuous in those locales.

In contrast, the other Jewish populations were formed more recently from Jews who migrated or were expelled from Palestine and from individuals who were converted to Judaism during Hellenic-Hasmonean times, when proselytism was a common Jewish practice.

During Greco-Roman times, recorded mass conversions led to 6 million people practicing Judaism in Roman times or up to 10% of the population of the Roman Empire.

Shlomo Sand, 2007

Sand was born in Linz, Austria, to Polish Jewish survivors of the Holocaust. His parents refused to receive compensations from Germany for their suffering during the Second World War. Sand spent his early years in a displaced persons camp, and moved with the family to Jaffa in 1948. He was expelled from high school at the age of sixteen, and only completed his bagrut following his military service.

The following NY Times article is about a genetic study that disproves Shlomo Sand's theory in his book "The Invention of the Jewish People"

Studies Show Jews' Genetic Similarity

By NICHOLAS WADE

Jewish communities in Europe and the Middle East share many genes inherited from the ancestral Jewish population that lived in the Middle East some 3,000 years ago, even though each community also carries genes from other sources — usually the country in which it lives.

That is the conclusion of two new genetic surveys, the first to use genome-wide scanning devices to compare many Jewish communities around the world.

A major surprise from both surveys is the genetic closeness of the two Jewish communities of Europe, the Ashkenazim and the Sephardim. The Ashkenazim thrived in Northern and Eastern Europe until their devastation by the Hitler regime, and now live mostly in the United States and Israel. The Sephardim were exiled from Spain in 1492 and from Portugal in 1497 and moved to the Ottoman Empire, North Africa and the Netherlands.

The two genome surveys extend earlier studies based just on the Y chromosome, the genetic element carried by all men. They refute the suggestion made last year by the historian Shlomo Sand in his book **"The Invention of the Jewish People"** that Jews have no common origin but are a miscellany of people in Europe and Central Asia who converted to Judaism at various times.

Jewish communities from Europe, the Middle East and the Caucasus all have substantial genetic ancestry that traces back to the Levant; Ethiopian Jews and two Judaic communities in India are genetically much closer to their host populations.

The surveys provide rich data about genetic ancestry that is of great interest to historians. "I'm constantly impressed by the manner in which the geneticists

keep moving ahead with new projects and illuminating what we know of history," said Lawrence H. Schiffman, a professor of Judaic studies at New York University.

One of the surveys was conducted by Gil Atzmon of the Albert Einstein College of Medicine and Harry Ostrer of New York University and appears in the current American Journal of Human Genetics. The other, led by Doron M. Behar of the Rambam Health Care Campus in Haifa and Richard Villems of the University of Tartu in Estonia, is published in Thursday's edition of Nature.

Dr. Atzmon and Dr. Ostrer have developed a way of timing demographic events from the genetic elements shared by different Jewish communities. Their calculations show that Iraqi and Iranian Jews separated from other Jewish communities about 2,500 years ago. This genetic finding presumably reflects a historical event, the destruction of the First Temple at Jerusalem by Nebuchadnezzar in 587 B.C. and the exile of many Jews there to his capital at Babylon.

The shared genetic elements suggest that members of any Jewish community are related to one another as closely as are fourth or fifth cousins in a large population, which is about 10 times higher than the relationship between two people chosen at random off the streets of New York City, Dr. Atzmon said.

Ashkenazic and Sephardic Jews have roughly 30 percent European ancestry, with most of the rest from the Middle East, the two surveys find. The two communities seem very similar to each other genetically, which is unexpected because they have been separated for so long.

One explanation is that they come from the same Jewish source population in Europe. The Atzmon-Ostrer team found that the genomic signature of Ashkenazim and Sephardim was very similar to that of Italian Jews, suggesting that an ancient population in northern Italy of Jews intermarried with Italians could have been the common origin. The Ashkenazim first appear in Northern Europe around A.D. 800, but historians suspect that they arrived there from Italy.

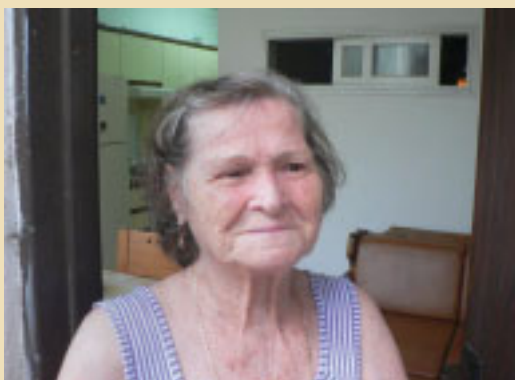
Another explanation, which may be complementary to the first, is that there was far more interchange and intermarriage than expected between the two communities in medieval times.

The genetics confirms a trend noticed by historians: that there was more contact between Ashkenazim and Sephardim than suspected, with Italy as the linchpin of interchange, said Aron Rodrigue, a Stanford University historian.

A common surname among Italian Jews is Morpurgo, meaning someone from Marburg in Germany. Also, Dr. Rodrigue said, one of the most common names among the Sephardim who settled in the Ottoman Empire is Eskenazi, indicating that many Ashkenazim had joined the Sephardic community there.

The two genetic surveys indicate "that there may be common origins shared by the two groups, but also that there were extensive contacts and settlements," Dr. Rodrigue said.

Hebrew could have served as the lingua franca between the Ashkenazic community, speaking Yiddish, and the Ladino-speaking Sephardim. "When Jews met each other, they spoke Hebrew," Dr. Schiffman said, referring to the medieval period.

Sign. Halu Driks

All'epoca (attorno al 1935) c'erano a Tripoli molte squadre di calcio composte esclusivamente da ebrei: Maccabi, Ben Yehuda, Tel-Hai, Trumpeldor, Tel-Aviv.

Alfonso tifava per i Ben-Yehuda, sebbene amava anche la squadra che il mitico Muni Gabbay aveva fondato: Tel-Aviv.

Era composta solo da macellai ebrei (Anche Muni era macellaio). Muni Gabbai mi racconta Alfonso, era ed è rimasto tuttora una leggenda: alto, solido come una roccia, con lunghi baffi, e un cipiglio che faceva tremare gli arabi. Era uno sfegatato che non aveva paura di nessuno.

Era il difensore degli ebrei, e quando spesso fra arabi ed ebrei scoppiavano tumulti accompagnati da risse, interveniva sempre, mettendo a repentaglio la sua incolumità.

"Una volta" mi racconta, "Muni aveva infranto una regola: si era avvicinato troppo al campo dove si giocava, oltre a ciò gridava e strepitava come uno ossesso. Venne la polizia, e volevano portarlo a viva forza in carrozza alla caserma. Ma siccome era Sabato, Muni rifiutò nettamente. Dopo una lunga discussione, vedendo che Muni era irremovibile, i poliziotti acconsentirono di accompagnarlo a piedi come voleva lui fino al posto di polizia.

Siccome era sotto la libertà condizionale, gli appiopparono 6 mesi di carcere.

Lo misero nel carcere di Porta Veneta, e quando venne l'agognato

giorno della liberazione, Muni uscì dalla cella con 14 camice che aveva preparato durante i 6 mesi di carcere, usando una conocchia e delle matasse

che gli portava la moglie, sulle camice la scritta "MACCABI" e la Stella di Davide (Maghen David).

A 16 anni iniziò Alfonso a giocare nella Maccabi Tripoli, e siccome era un bravissimo giocatore, non passarono molti anni, e fu nominato capitano.

I suoi genitori erano contrari che lui giocasse a calcio, perché le partite si giocavano il Sabato, ma la passione di Alfonso ebbe il sopravvento sulle leggi Sabatiche.

squadra, vedendo che l'arbitro non interveniva, decise di interromperla creando una baraonda incredibile.

Di regola, se gli arabi vincevano, andava tutto bene, ma se perdevano, scoppiava la fine del mondo, gridando e gesticolando facevano interrompere la partita, non accettavano sconfitte, e di solito in questi casi, volavano botte fra gli ebrei e gli arabi.

Secondo Alfonso il pogrom del 12 Giugno 1945 scoppio per volere degli Inglesi, secondo lui volevano mettere gli arabi in cattiva luce per silurare il progetto della fondazione dello stato Libico.

Si dice che la mela non cade lontano dall'albero, e così accadde

viva La gioventù

Una volta giocarono contro la Ittihad, una squadra di arabi, ma purtroppo persero 6 a 0, e fino adesso quella bruciante sconfitta è per lui un ricordo doloroso, una ferita che non si è ancora rimarginata.

Mi racconta di una altra famosa partita contro gli arabi, erano 0 a 0, e a un certo punto, gli arabi invece di dare calci al pallone, iniziarono a dare calci ai piedi dei calciatori ebrei, fino a quando Moshè Naaman direttore della

per i figli di Alfonso: Yosi e Eli, pure loro famosi calciatori. Eli poi divenne molto famoso dopo che fu eletto capitano della famosa squadra Maccabi Tel-Aviv.

Adesso Alfonso è attivo al "Parlamento" degli ex libici, che si tiene quasi ogni giorno in un caffè nella bellissima piazza Rambam a Ramat-gan.

Lì s'incontra con altri amici, bevono cappuccino, e discutono di tutto soprattutto di calcio.

Un Leone chiamato

Meir El Saiegh (Israele)

Alfonso Driks

Il leone è il re della foresta, tutti hanno timore di lui, tutti lo rispettano. Anche quando invecchia, Alfonso Driks è un leone. Alto, robusto, senza un grammo di grasso superfluo, mi accoglie all'entrata della sua linda casetta di Bney-Brak.

Malgrado i suoi 87 anni, la sua stretta di mano è una stretta di un sollevatore di pesi. Non porta neppure gli occhiali. "Li uso raramente" mi dice sorridendo. Mi fa entrare nella sua piccola

libreria e mi fa vedere i suoi libri in lingua Italiana: "Viva Israele" di Magdi Allam, (musulmano di nascita che si convertì al Cristianesimo tempo fa), "Storia degli ebrei di Libia" del nostro Yaakov Haggiag Lilluf, "Storia del Fascismo" e altri libri, quasi tutti sul tema d' Israele.

Poi orgoglioso mi mostra gli innumerevoli trofei, coppe, e premiazioni sportive che hanno ricevuto lui e suo figlio Eli. Li custodisce gelosamente in un

armadio a vetrina, cosicchè tutti possano ammirarle. "Ogni coppa, ogni trofeo segna un trionfo della mia squadra, una tappa nella mia vita" mi dice emozionato. La sua simpaticissima signora si fa in quattro per servire le bibite e il "caak", preparato con le sue stesse mani.

Ne mangio un pezzetto, il sapore è inconfondibile, il sapore che mi fa tornare nel tempo e mi fa ricordare Bengasi.

8 figli ha Alfonso: 4 maschi e 4 femmine. "Vengono da noi quasi ogni Sabato" mi racconta la moglie, le chiedo se l'aiutano portando con loro le pietanze. "No, No" esclama sorridendo, e il sorriso le illumina il viso, facendo riaffiorare l'antica bellezza non scomparsa del tutto. "Faccio tutto io con le mie mani, e non solo, preparo anche altre pentole con varie pietanze che i figli prendono poi a casa loro". Poi vedendo il mio stupore aggiunge "Se uno non è attivo, invecchia presto!"

La passione di Alfonso è il calcio, già da quando aveva 11 anni, a Tripoli, s'intrufolava negli stadi, senza pagare il biglietto naturalmente, e guardava affascinato le partite.

Durante il racconto, negli occhi di Alfonso si accende una luce. È lampante che i ricordi del passato lo fanno tornare indietro nel tempo, ai bei tempi di quando era un atletico giocatore di calcio, e più s'infiorisce nel racconto, più la luce nei suoi occhi si accentua.

Alfonso e le coppe

Meir El Saiegh (Israele)

La Democrazia Israeliana

La democrazia Israeliana non ha eguali. È la democrazia più liberale del mondo, è così liberale che in molte occasioni rasenta l'imbecillità, mettendo in pericolo il paese stesso che deve proteggere. Tutto ciò grazie ai partiti arabi, al partito Meretz, alla media, e alla corte suprema, tutti di orientazione nettamente sinistra. In Israele spesso in modo dispregiativo la chiamano "Democharta".

Ora il partito di estrema sinistra "Meretz" ha SOLO 3 (tre) seggi dei 120 seggi della Knesset. Tutti i partiti arabi insieme ne hanno 9, ma purtroppo quasi tutta la media li appoggia, e come ho scritto sopra, anche la corte suprema.

Dove si può trovare al mondo un parlamentare che denigra il paese che serve e che gli passa lo stipendio? che non rispetta l'inno nazionale? che dichiara chiaramente che la festa dell'indipendenza è il giorno del suo lutto? che dichiara che pur vivendo in Israele lui è Palestinese, e così pure la sua bandiera, e che non riconosce Israele come lo stato degli ebrei?

Tutti ciò accade con gli "onorevoli" parlamentari arabi Israeliani, sempre appoggiati da quelli di Meretz. Fanno tutto ciò in nome della democrazia e la nostra corte suprema che crede di essere stata eletta direttamente dal Padreterno, li appoggia, quasi sempre.

Se si deve giudicarli unicamente in base ai loro proclami alle loro sceneggiate, si deve concludere che operano per conto dei nazionalisti palestinesi, più di

quanto non facciano nell'interesse dei cittadini arabi israeliani che li hanno eletti.

È una delle tante tragedie di questa realtà: il fatto che gli arabi israeliani partecipino a un florido sistema democratico e che tuttavia i loro rappresentanti eletti abbiano reso loro un pessimo servizio nel corso degli ultimi decenni.

Questi parlamentari arabi sono diventati ormai rabbiosi estremisti farneticanti che impegnano la maggior parte del loro tempo a protestare e ad accusare Israele di tutti i mali del mondo.

Prendiamo per esempio l'"onorevole" Ahmad Tibi, il fatto che in passato questo sonò Israel era consigliere del

terrorista assassino Arafat, non influenza minimamente alla nostra democrazia di accettarlo come membro della nostra Knesset. Esiste un paese al mondo dove uno che era consigliere del nemico viene eletto membro del parlamento? lo stesso parlamento contro il quale tramava?

Un altro famoso "onorevole" è Azmi Bishara, che adesso è uccel di bosco, sospettato di tradimento, ha tagliato la corda, appare ogni tanto nella stazioni televisive arabe, specialmente in "El Jazira" e denigra sempre Israele.

Naturalmente il parlamento Israeliano la Knesset, voleva bloccargli i soldi della pensione, ma no! ancora una volta la corte suprema ha messo i bastoni fra le ruote della Knesset, e ha deciso che a questo traditore spettano tutti i privilegi come ogni altro membro del parlamento. È assurdo ed è difficile crederlo, ma è proprio così.

Durante i dibattiti della Knesset,

succede molte volte che il ministro della difesa Ehud Barak viene accusato dai parlamentari arabi di essere l'"assassino dei bambini di Gaza".

In varie occasioni la corte suprema annulla decisioni del governo stesso!!! una cosa assurda che non ha eguali in nessun altro paese del mondo.

La nuova autostrada per Gerusalemme "Kvish 446", che per causa di alcuni attentati contro autisti ebrei fu chiusa ai Palestinesi, adesso per volere della corte suprema che a quanto pare preferisce la libertà di viaggio ai Palestinesi, all'incolumità della popolazione ebraica, è aperta per tutti.

Haneen Zoubi, membro della Knesset, che partecipò alla flottiglia navale, dove provocatori terroristi camuffati da pacifisti hanno aggredito brutalmente i nostri soldati, approfitta della libertà di parola e in una conferenza stampa con lo sfondo la bandiera palestinese si accanisce contro Israele. Nella Knesset si preparano a toglierle l'immunità parlamentare per poter citarla in tribunale. Sono sicuro che anche questa volta la corte suprema interverrà a suo favore.

Se noi vogliamo vivere, se vogliamo che i nostri figli e i nostri nipotini possano vivere liberi e sereni, se non vogliamo che questo stato si trasformi in uno stato ebraico/musulmano, DOBBIAMO cambiare questo stato di cose. Coloro che governano devono trovare al più presto la soluzione, anche se non sarà una soluzione democratica, perché per noi ebrei,

IL DIRITTO ALLA VITA, HA LA PRECEDENZA SUL DIRITTO ALLA DEMOCRAZIA!

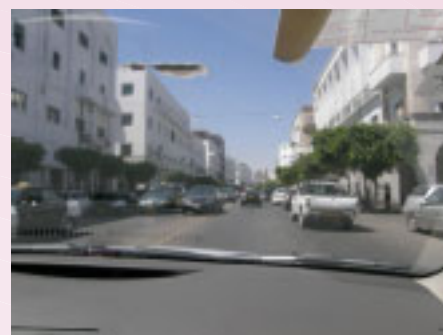
In questa strada abitavamo

al sottoscritto?

Io non so se la mia visita risponde a qualche disegno delle Autorità Libiche, in ogni caso, se cos'fosse, non ne conosco né la trama né gli scopi finali. Tuttavia, pur considerando l'invito come gesto di rispetto verso un conterraneo di fede ebraica, non credo siano estranei all'iniziativa alcuni aspetti di rilievo della mia attività. Per circa 30 anni ho infatti svolto attività per valorizzare la nostra Comunità d'origine a fianco del compianto Raffaello Fellah nell'ambito dell'Associazione Ebrei di Libya - da lui creata - nonché attraverso la Federazione Sefardita mondiale; altrettante energie le ho poi dedicate al WOJAC (l'Organizzazione Mondiale degli Ebrei provenienti dai Paesi Arabi) fino alla mia elezione nel 2003 come vice Presidente dell'Unione Mondiale Ebrei di Libya con Raffaello Fellah Presidente e fondatore.

Negli ultimi 10 anni ho riannodato i contatti con la Libya e molti dei suoi esponenti in Europa. Sulla tematica dei rapporti con i libici ho organizzato numerosi Convegni ed ho sempre accettato gli inviti a partecipare a quelli tenuti dai libici. Nell'ultimo di suddetti eventi, tenuto nel 2007 presso l'Università SOAS di Londra, il Prof Jarari venuto appositamente

dalla Libia a capo di una delegazione per portare il suo contributo scientifico alla sezione storica, recando un messaggio di Gheddafi letto davanti alle assise. Ritengo di un certo interesse precisare che unitamente allo scrittore libico Ahmed Al Rahal ho scritto a quattro mani un libro in arabo sulla cooperazione ebraico-musulmana negli ultimi cento anni che ha incontrato l'apprezzamento del Leader Gheddafi e la diffusione in Libano, Giordania ed Egitto. Le decine di articoli e interviste che ho poi rilasciato a siti, giornali e televisioni arabe, mi hanno rafforzato nella convinzione che anche dall'altra parte vi chi stanco di una "mistica" che vuole tutti i buoni da una parte e tutti i cattivi e colpevoli dall'altra parte: gli anziani che ci hanno conosciuto

Strada Omer el Muchtar di Tripoli

non hanno difficoltà a riconoscere che siamo stati dei concittadini esemplari, i giovani sono incuriositi, il più delle volte sono consapevoli che quello che hanno appreso su di noi è una storia incompleta.

Così non infrequente che io sia promotore di incontri all'insegna di un "reciproco amarcord" tra Ebrei e Musulmani libici che riaffermano l'amicizia e producono commozione da entrambe le parti.

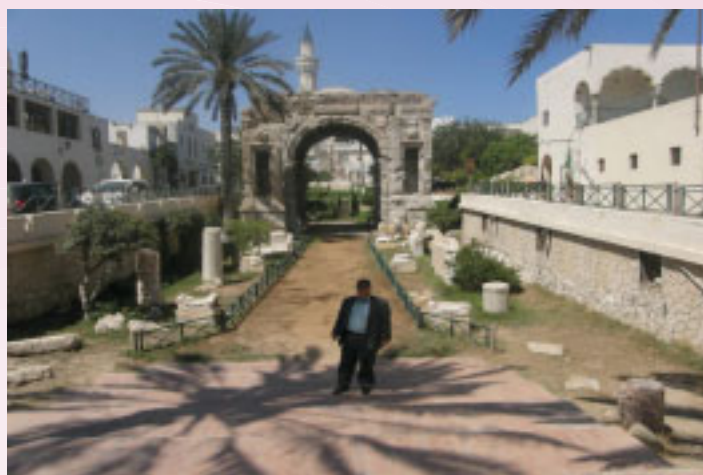
Gli incontri che ho avuto a Tripoli con il Ministro della Sicurezza e l'Incaricato degli Affari Esteri dei Comitati Popolari (il Parlamento libico), sono stati cordiali e interessanti. Abbiamo discusso di problemi personali e generali, ma prematuro tirare delle conclusioni sugli sviluppi. Questo non toglie che cos'come ho desiderato per oltre quarant'anni di ritornare in Libia, posso continuare a sognare il tempo in cui la Libia si riconcilia con la sua comunità ebraica nel segno della giustizia e dell'eguaglianza.

La Hara di Tripoli

Con Amici

Davanti l'Arco di Marco Aurelio

per arrivare alla nostra casa; vedere la sorpresa dipinta sui loro volti per la vividezza del ricordo stato un vero spettacolo!

Il vecchio quartiere ebraico oggi è diventata isola pedonale. Dalla fretta di arrivarci mi sono messo a correre e gli agenti mi hanno pregato di rallentare perchè correre significava imporre il cambio di passo ad almeno sette persone!!!

I ricordi sono affiorati prepotenti e numerosi: qui compravo il gelato, qui mi ha investito una macchina assieme a mia sorella, questo è il negozio di Tesciuba, questo di Naim, qui la profumeria Zarrugh: nella viuzza dietro il Municipio casa nostra, degli zii e del Nonno: ed ecco l' il negozio di Papa'! Gli agenti si sono poi preoccupati di chiedere agli attuali abitanti il permesso di entrare e fotografare. Emozione grandissima nel vedere che la nostra casa rimasta tale e quale, senza alcuna modifica.

All'angolo, svoltando a sinistra dopo un centinaio di metri ecco la Grande Sinagoga (Sla El Kebira) ora adibita a Chiesa copta. Dopo il solito permesso" ottenuto dagli agenti e dai preti, nulla e nessuno ha potuto frenare il fiume di lacrime che scorreva sulle nostre guance. Tutti i simboli ebraici sono stati sostituiti da croci ed icone cristiane. Dopo esserci ripresi, ci siamo guardati intorno e..sorpresa, tutti gli agenti della sicurezza avevano gli occhi rossi e pieni di lacrime. Uno di loro avvicinandosi a mia sorella si è lasciato andare: "avrei volute abbracciarvi tutti. Ho letto nei vostri occhi la tristezza e la disperazione dell'abbandono"!

Siamo poi passati dal mercato Suk El Dalam (letteralmente: mercato buio) nel tardo pomeriggio ma io andavo di fretta perchè avevo..un appuntamento. Incerti sul come arrivare all'Istituto de La Salle dove, come diverse generazioni di ebrei, avevo studiato, i 'gorilla' consigliano all'autista di contattare un suo amico che era stato anch'egli allievo della scuola; per curiosità chiedo di passarmelo perchè potevo conoscerlo e che ti scopro? Si tratta effettivamente di uno dei miei migliori amici il cui Padre ricopriva allora la carica di Governatore di Bengasi. Accipicchia, che effetto parlargli e scoprire che anche lui mi ricordava bene e positivamente!

Intanto fremmo per non mancare all'appuntamento che sognavo da 43 anni. Mi sono fatto portare (con tutto il codazzo) alla Giuliana (o Jeliana) spiaggia di Bengasi e, con sorpresa di tutti, mi sono spogliato (avevo il costume precedentemente indossato) e mi sono tuffato nello splendido mare bengasino! Gli accompagnatori ridevano a crepapelle, ma a me non pareva vero di fare un bagno nella mia spiaggia".

Per non parlare poi dell'incontro, la sera, di mia madre con la Madre del mio amico, la quale, nel riconoscerla, si messa prima a gridare Rahel, Rahel e poi a piangere tremando e a ridere: abbiamo passato una serata indimenticabile, assaporando l'ospitalità in casa di questi amici d'infanzia.

Nella Tripoli e ne' a Bengasi ci sono cinema. I film se li vedono via DVD a casa.

La gente per strada e nei negozi è

affabile e quando qualcuno ha scoperto la nostra origine ebraica, si sono prodigati a raccontarci di episodi d'quando c'erano gli Ebrei", di quando andavo a spegnere le luci di Sabato dei vicini Ebrei" e cose del genere.

A Tripoli sono andato in overdose di odori, colori e sapori; cielo terso, clima secco, mare azzurro, frutta e verdura da festival della vista, artigianato tipico (non cinesizzato) in suk e mercati straordinariamente brulicanti ma silenziosi. Strade comode, diffuse e pulite, servizi, costruzioni e beni adeguati ad una capitale moderna.

Al ritorno dalla Libia sono stato preso d'assalto da giornalisti (israeliani soprattutto) ed arabi che hanno voluto sapere particolari e mi hanno intervistato varie volte anche per la TV israeliana.

In Libia ci hanno fotografato e filmato sia la TV libica e sia la France Press che ha mandato la responsabile (una signora affascinante, religiosa con il velo,) ad intervistarmi ed ha diffuso l'intervista e le foto in tutto il mondo arabo.

Spero di tornarci.

Perchè in questo momento e perchè

Al Mercato

Faelino Luzon

La telefonata è arrivata alle 8:30 di mattina mentre mi accingeva a bere il primo caffè della giornata.

Chi mi chiamava, da Tripoli, era il Direttore generale della Fondazione di Saef El Islam, figlio di Gheddafi e dal suo tono concitato e nello stesso tempo festoso, ho immediatamente capito che stava per darmi una notizia straordinaria: sull'onda delle parole che ne sono seguite, ho comunque tardato a comprenderne la portata e nello stesso tempo ho anche temuto di sognare. La voce dall'altro capo del filo mi diceva infatti che aveva partecipato ad un incontro con il Leader il quale mi invitava in Libia con mia madre.

Non mi ero ancora ripreso dalla sorpresa e mi arriva un'altra telefonata dal Console Libico che mi sollecita ad andare nei suoi uffici per sbrigare le formalità del visto, premettendo che sarei stato ospite del Governo. Pratica poi svolta con modalità calorose e di tutto riguardo.

Da quel momento gli eventi si sono succeduti con grande velocità. Sono iniziate ad arrivare varie telefonate dall'ufficio del Ministro per la Sicurezza per organizzare nei minimi dettagli la nostra visita. Mi è stato chiesto di preparare una lista di luoghi che avrei voluto visitare a Bengasi, mia città natale, ed anche chiarimenti sul cibo da prepararmi visto che erano al corrente della mia osservanza della Kashrut. Mi hanno poi garantito un'infermiera per mia madre.

ospitarmi in un certo albergo perchè sapevo che era stato costruito sui resti del cimitero ebraico...

43 Anni ed un mese dopo...

Sul volo delle linee libiche 'Afrigia', nella confortevole business class, non mi capacitavo che di lì a poco mi sarei trovato in Libia e cercavo di tenere a bada sia le emozioni (che effetto mi far vedere la casa natale?) che i timori (che ne sarò di noi se dovesse verificarsi, durante la nostra permanenza, un incidente in cui coinvolto Israele?)

Quando finalmente siamo atterrati ed il capo degli agenti di sicurezza (che non ci avrebbero abbandonato per tutto il periodo) mi ha accolto sorridendo dicendomi: 'bentornato nel tuo paese natale', l'adrenalina tornata ai valori normali, mi sono rilassato e mi sono mentalmente predisposto a godere di ogni aspetto di un'ospitalità che si prospettava più che calorosa.

Nell'ottimo albergo dove siamo

stati ospitati, uno dei consiglieri di Saef Gheddafi, partecipante di una ricca colazione europea e libica (halva, datteri, labane), ci ha affiancato per stendere il programma degli spostamenti. Io ho chiesto subito di vedere i vecchi quartieri ebraici di Tripoli (le hare) ora 'città vecchia'. Siamo entrati in alcune ex case ebraiche ora adibite a 'mini-centri commerciali' dove le stanzette sono diventati negozietti che vendono i tipici monili d'oro e d'argento libici (deblej, chalchal).

Io mi sono subito comprato una ruaha (ventaglio tipico libico a forma di bandiera) per far fronte al caldo che però era secco e non si sudava.

Il giorno successivo, avrebbe riguardato la mia città natale, giusto

un'ora di volo da Tripoli con le linee interne Al Buraq (nome del cavallo alato che portò Maometto in cielo). Abbiamo lasciato Bengasi il 28 giugno 1967, con mia madre e mia sorella Rita ci torniamo il 28 luglio 2010 dopo una notte quasi insonne (per l'emozione) e una sveglia al canto del gallo e del muezzin (Ero proprio in Libia!).

Sotto l'aereo atterrato a Bengasi ci aspettavano due 'angeli custodi' del Ministero della Sicurezza; ho dato loro istruzioni sui luoghi da visitare e ci siamo mossi in un mini-corteo mentre la nostra eccitazione cresceva di minuto in minuto!

Ad un certo punto le nostre guide si sono bloccate non sapendo bene quale svolta prendere; sono sceso allora dalla macchina spiegando esattamente che direzione prendere

GERMOGLI 9

Pubblicazione trimestrale dell'organizzazione mondiale ebrei di Libia

I germogli appaiono sulla terra, il tempo dell'usignolo e' giunto, e nel nostro paese si ode la voce della tortora

la splendida vista dell'arco
di Marc'Aurelio di notte - Tripoli

Auguri e Buon Capo d'Anno 5761
Shana Tova

